

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
SCHOOL OF BUSINESS, ECONOMICS AND LAW

Examensarbete i Redovisning
15 högskolepoäng.
Handelshögskolan vid
Göteborgs universitet
2020

Revisorernas syn på deras skyldigheter att upptäcka penningtvätt

Tamrat Ukbu 961227
Miranda Wästhage 970312

Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet

Hösttermin 2020

Handledare: Berit Hartmann

Förord

Vi vill börja att rikta ett stort tack till samtliga av undersökningens deltagare samt vår handledare Berit Hartmann vid Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet. Vi vill tacka för all värdefull respons under processen gång. Vidare vill vi även tacka för all konstruktiv kritik vi har erhållit.

Tamrat Ukbu

Miranda Wästhage

Göteborg, 2021.01.10

Göteborg, 2021.01.10

Abstract

Degree Project in Business Administration, School of Business, Economics and Law at the University of Gothenburg, Bachelor Thesis, External Report Autumn 2020.

Authors: Tamrat Ukbu and Miranda Wästhage

Supervisor: Berit Hartmann

Title: Auditors view on their obligations to detect money laundering

Keywords - Money laundering, auditing, corporate social responsibility, auditors

Background and problems: Money laundering is a growing societal problem where the phenomenon has advanced radically since the terrorist attack in the United States in 2001. Money laundering is an established and sophisticated criminal activity where the preventive work is burdened with complexity. Auditors are required by law to report suspicions of possible money laundering and are considered to play a decisive role in the fight against money laundering. However, there are different views on the extent to which the auditors' obligations extend. It is discussed that auditors bear a crucial responsibility. However, it is also argued that the auditor's obligations do not fall within the scope of criminal investigations.

Purpose: The purpose is thus to shed light on auditors' perception of their role from a societal perspective. Furthermore, the survey also aims to compare the auditor's perceptions with the expectations from society.

Delimitation: The study is limited to Swedish auditors and to two Swedish auditing firms, where one auditing firm represents 80 percent of the survey's respondents. Furthermore, the respondents represent a diversity of geographical locations within the nation. The dominant player is a Swedish branch of an auditing firm belonging to The Big Four. This results in the fact that the study can draw conclusion and form a contribution.

Method: The study is based on literature that illustrates the societal expectations that emerge from literature in combination with a qualitative research strategy. The empiric consisted of five semi-structured interviews with auditors. Four of the five respondents are Certified Public Accountants (CPA) and the fifth working as an auditor.

Conclusion: The study concludes that the complexity of the area results in the fact that auditor lacks the ability to play a decisive and solitary role against money laundering. Furthermore, it is proposed in the conclusion that an additional supervisory body should be established which aims to complement the auditors' preventive work against money laundering. Namely a supervisory body that is not compensated by the organizations that are the subject of their audits and includes investigations of crime. The study does not propose that auditors be released from their obligations in money laundering, but an establishment of an organization that follows suit where the auditors' preconditions are lacking. Finally, it is stated that it would be of interest to investigate whether there is a possibility for society to take further actions against money laundering. Additionally, it

would also be of interest to investigate how smaller auditing firms tackle the money laundering problem.

Förkortningar och nyckelord

AML - Anti Money Laundering

Big Four - De fyra största revisionsbyråerna världens över

BNP - Bruttonationalprodukt

CMR - Customer-Managed Relationship

CTF - Counter Terrorism Financing

FBI - Federal Bureau of Investigation

ISA - Internationella revisionsstandarder

KYC - Know Your Customer

PLI - Placement-layering-integration

SKV - Skatteverket

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Kandidatuppsats, Externredovisning HT 2020

Författare: Tamrat Ukbu och Miranda Wästhage

Handledare: Berit Hartmann

Titel: Revisorernas syn på deras skyldigheter att upptäcka penningtvätt

Nyckelord - Penningtvätt, revision, samhällsansvar, revisorer

Bakgrund och problem: Penningtvätt har sedan terrorattacken i USA 2001 avancerat radikalt och är därmed ett växande samhällsproblem. Detta medför även att penningtvätt är etablerad och sofistikerad verksamhet där det förebyggande arbetet är belastad med komplexitet. Revisorer är enligt lag förpliktade att rapportera in misstankar om eventuell penningtvätt och anses spela en avgörande roll inom bekämpningen av penningtvätt. Dock föreligger det åtskilda uppfattningar kring till vilken utsträckning revisorernas skyldigheter sträcker sig. Det diskuteras att revisorer bär ett genomgripande ansvar samtidigt som det framförs att revisorns skyldigheter inte faller inom ramen för efterforskning av brott.

Syfte: Syftet blir således att belysa revisorers uppfattning av sin roll utifrån ett samhällsperspektiv. Vidare syftar även undersökningen att jämföra revisorns uppfattningar med de samhällsförväntningar som framställs av litteratur.

Avgränsning: Studien begränsas till svenska revisorer samt till två svenska revisionsbyråer där dock en revisionsbyrå representerar 80 procent av undersökningens respondenter. Vidare representerar respondenterna flertalet geografiska platser inom nationen. Den dominerande aktören är en svensk filial av en revisionsbyrå som tillhör The Big Four vilket medför att undersökningen kan dra slutsatser samt forma ett bidrag.

Metod: Studien bygger på litteratur som illustrerar de samhällsförväntningar som framkommer av litteratur i kombination med en kvalitativ forskningsstrategi. Empirin bestod av fem semistrukturerade intervjuer med revisorer. Fyra av de fem respondenterna är auktoriserade revisorer där den femte arbetar som revisor.

Slutsats: Slutsatsen menar att komplexiteten av området medför att revisorn saknar förutsättningar för att spela en avgörande och ensam roll inom penningtvättsproblematiken. Vidare föreslås det i slutsatsen att det bör etableras ett ytterligare kontrollorgan som syftar till att komplimentera revisorernas förebyggande arbete mot penningtvätt. Det vill säga ett organ som inte är avlönad av de verksamheter som är föremål för deras granskningar samt som omfattar efterforskning av brott. Studien föreslår inte att revisorer befrias från sina förpliktelser inom penningtvätt utan att det

etableras exempelvis en organisation som tar efter där revisorernas förutsättningar brister. Slutligen framförs det att det skulle vara av intresse att undersöka om det föreligger möjlighet för samhället att vidta ytterligare åtgärder mot penningtvätt. Vidare skulle det även vara av intresse att undersöka hur mindre revisionsbyråer tacklar penningtvättsproblematiken.

Innehållsförteckning

Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte	2
1.2.1 Frågeställningar	2
1.3 Avgränsning	3
1.4 Disposition	3
2. Teoretisk referensram	4
2.1 Penningtvättsprocessen	4
2.2 Revisorns skyldigheter och svensk reglering	5
2.3 Samhällets intresse av revision	7
2.3.1 Två primära perspektiv	7
2.4 Rapportering av misstänkt aktivitet och intressekonflikter	7
2.4.1 Rapportering av misstänkt aktivitet	7
2.4.2 Intressekonflikter	9
2.5 Penningtvättens komplexitet	9
2.5 Sammanfattning av de två perspektiven	12
3. Metod	14
3.1 Informationsprocess	14
3.1.2 Forskningsansats	14
3.2 Val av företag och respondenter	15
3.3 Semistrukturerade intervjuer	16
3.4 Intervjuredskap	17
3.5 Bearbetning av data	17
3.5.1 Citat	17
3.6 Etiska överväganden	17
3.7 Trovärdighet och överförbarhet	18
3.8 Metodkritik	19
4. Empirisk analys	20
4.1 Svensk reglering och revisorns skyldigheter	20
4.2 Rapportering av misstänkt aktivitet och intressekonflikter	21

4.2.1 Rapportering av misstänkt aktivitet	21
4.2.2 Intressekonflikter	26
4.3 Penningtvättens komplexitet	27
5. Diskussion	31
5.1 Sammanfattande tabell	31
5.2 Svensk reglering och revisorns skyldigheter	32
5.3 Rapportering av misstänkt aktivitet och intressekonflikter	33
5.4 Penningtvättens komplexitet	34
6. Slutsats	36
6.1 Slutsats	36
6.2 Förslag till framtida forskning	38
Referenser	39
Bilaga 1	41
Bilaga 2	42
Bilaga 3	43
Bilaga 4	49
Bilaga 5	55
Bilaga 6	62
Bilaga 7	66

Inledning

Inledningen är studiens inledande kapitel där en kort introduktion av ämnet och problematiken. Inledningen lägger grunden för studiens syfte samt belyser undersökningens omfång.

1.1 Bakgrund

Penningtvätt som fenomen syftar till att föra in svarta medel, med andra ord tillgångar som har sitt ursprung ur kriminell verksamhet, in i legala etablerade finansiella institutioner och således ”tvätta” pengarna vita (Vesterhav et al. 2011). Yeoh (2019) belyser även det faktum att penningtvätt är en form av ekonomisk brottslighet som utgör ett stort hot mot dagens samhälle och världsekonomin. Yeoh (2019) belyser det faktum att penningtvätt inte är något nytt fenomen men har sedan terrorattacken i USA år 2001 utvecklats och avancerat exponentiellt. Vidare uppskattar Finansinspektionen i en rapport för nationell riskbedömning år 2013 att det tvättas approximativt 130 miljarder SEK i Sverige årligen (Finansinspektionen, 2013). Fortsättningsvis belyser SVT Nyheter (2020) de penningtvättskandalerna som har belastat Sverige under de senare åren. Skandalerna är primärt förenade med de svenska bankernas baltiska filialer. Som ett resultat av den penningtvättsproblematik som har betingat Sverige är svenska banker under utredning av amerikanska Federal Bureau of Investigation, FBI (SVT Nyheter, 2020).

Revisorer är enligt lagstiftning ålagda att rapportera in misstankar om eventuell penningtvätt vilket medför att staten förlitar sig på de informationsflöden som den erhåller från revisorer. Norton (2018) fortsätter och menar att revisorer är ett instrumentalt verktyg inom penningtvätt. Vidare nämner Norton (2018) att revisorer bär här ett stort ansvar och förväntas i professionalism upptäcka och därmed rapportera in misstankar om penningtvätt.

Däremot lyfter Accountancy Europe (2017) fram att revisorer primärt förpliktas att granska bolagets årsredovisning, bokföring och bolagsledningens förvaltning samt att dessa skyldigheter inte omfattar efterforskning av brott. Dock föreligger det för revisorer en rapporteringsskyldighet om revisorn erhåller misstankar vad gäller brottslig verksamhet. Vidare menar Revisionsinspektionen att avsikten med rapporteringsskyldigheterna inte är att dessa skall påverka revisionens omfattning utan att om revisorn påträffar misstankar skall de rapporteras in (Revisionsinspektion, 2020).

Problematiken blir därav i vilken utsträckning revisorer är förpliktade att praktisera sina skyldigheter. Det föreligger uppenbarligen en meningsåtskiljning inom revisorernas resultat inom det förebyggande arbetet mot penningtvätt. Norton (2018) ifrågasätter revisorerna i syn yrkesroll och argumenterar att tenderar att främja privata intresse vilka underminerar det allmänna intresset. Murray (2018) bekräftar Norton (2018) och menar att revisorer i sitt främjade av privata intresse snarare än främjade av det allmänna intresset utnyttjar sin privilegierade ställning. Med andra ord

ifrågasätter Murray (2018) och Norton (2018) revisorerna i ställningstaganden och menar vidare att dessa ställningstaganden påverkar revisorernas förebyggande arbete mot penningtvätt. Dock belyser Naheem (2016) att revisorer inte är förpliktade att eftersöka brott samt betonar att revisorer inte ensam kan effektivt upptäcka avvikande transaktioner. Vidare menar Murray (2018) att endast möjligheten av brottslig verksamhet inte är skäligen grund för undersökning. Naheem (2016) fortsätter och tillägger att en förutsättning för att revisorer skall kunna spela en avgörande roll inom penningtvättsproblematiken är att det föreligger ett samarbete mellan revisorn och dennes klient. Norton (2018) betonar även det faktum att penningtvätt är sofistikerad verksamhet och att kriminella nätverk utnyttjar finans- redovisnings experter i kombination med sofistikerad bokföring och redovisning, vilket hämmar revisorernas möjligheter att upptäcka avvikande transaktioner. Sammanfattningsvis konstateras det dock att revisorer är en central del av penningtvättsproblematiken. Vidare föreligger det olika förväntningar av resultatet av revisorernas förebyggande arbete mot penningtvätt. Här syftar undersökningen att belysa revisorernas uppfattningar. I och med att det tydligt framgår att revisorerna spelar en viktig roll blir det upplysande att undersöka revisorernas uppfattningar av hur de arbetar förebyggande mot penningtvätt samt vilka resultat som kan förväntas av revisorerna. Det övergripande syftet med studien är därmed att undersöka revisorernas uppfattningar kring deras förebyggande arbete mot penningtvätt.

1.2 Syfte

Det övergripande syftet med studien är att belysa revisorers uppfattning av sin roll inom penningtvätt utifrån ett samhällsperspektiv.

1.2.1 Frågeställningar

I vårt syfte framkommer det att undersökningen ämnar till att belysa revisorers uppfattningar kring deras roll inom penningtvätt utifrån ett samhällsperspektiv. I samband med det övergripande syftet blir det även av intresse att undersöka hur revisorernas uppfattningar förhåller sig till samhällets förväntningar.

Syftet mynnar ut i frågeställningar som lyder:

1. Hur ser revisorer på sin roll avseende penningtvättsbekämpning?
2. Hur förhåller sig revisorernas uppfattningar till de samhällsförväntningar som framställs av litteraturen?

1.3 Avgränsning

Uppsatsen avgränsas till att främst belysa det förebyggande arbetet utifrån ett revisionsperspektiv där undersökningen har avgränsats till två svenska revisionsbyråer. Dock representerar endast en revisor en revisionsbyrå och resterande fyra ytterligare en revisionsbyrå. Vidare tillhör den dominerande aktören i undersökningen en svensk filial av en revisionsbyrå som tillhör "The Big Four". Därefter representerar respondenterna diverse geografiska platser inom Sverige.

Därför medförs att undersökningen omfattar ett omfång vilket låter undersökningen att forma slutsatser samt stärker undersökningens bidrag. Konsekvensen av studiens avgränsning blir även att undersökningen begränsas till Sverige. Dock är penningtvätt ett stort problem i Sverige där Finansinspektionen uppskattade att det år 2013 tvättas 130 miljarder SEK i Sverige. Vidare framförs det av SVT Nyheter (2020) att ett resultat av de penningtvättsskandaler som har belastat Sverige under de senare åren, har orsakat till att svenska banker är under utredning av FBI. Därför blir ämnet intressant att undersöka ur ett svenskt perspektiv. Studien bygger även på ett representativt urval av omfattande forskningslitteratur samt fem revisorer som respondenter. Studien kommer även avgränsas till penningtvätt och därmed bortse från finansiering av terrorism.

1.4 Disposition

Inledning	<i>I detta avsnitt presenteras en bakgrund till vår studie i korrelation med en problemformulering. Vidare presenteras studiens syfte och frågeställningar som studien vill besvara. Slutligen lyfts vår avgränsning med arbetet.</i>
Teoretisk referensram	<i>I detta avsnitt framställs tidigare forskning inom området och redogöra penningtvättprocessen med hänsyn till lagstiftningen.</i>
Metod	<i>Följande avsnitt inleds med en diskussion om studiens forskningsansats. Därav beskrivs vilket tillvägagångssätt vi har använt för att samla in information och data.</i>
Empirisk analys	<i>I detta avsnitt presenteras analysen av studiens empiriska material i samband med insamlad data från sex revisorer.</i>
Diskussion	<i>I diskussionen diskuteras den empiriska analysen utifrån den teoretiska referensramen.</i>
Slutsats	<i>Slutligen presenteras egna reflektioner och framtida forskning.</i>

2. Teoretisk referensram

Den teoretiska referensramen presenterar den litteratur som ligger till grund för undersökningen. Kapitlet kommer inledningsvis introducera penningtvättsprocessen samt därefter belysa de samhällsförväntningar som avläses av litteratur. De samhällsförväntningar är sålunda en konsekvens av de skyldigheter som revisorer åläggs.

2.1 Penningtvättsprocessen

Vesterhav et al. (2011) förtydligar att penningtvätt anses för en majoritet av forskare omfatta tre faser. Dock kan även en fjärde fas förekomma i viss litteratur. Vesterhav et al. (2011) menar även att penningtvättsprocessen är avancerad. En förståelse för penningtvättens flerdagiga process främjar förståelsen för ämnets komplexitet vilket underlättar för vidare läsning. De fyra faserna lyder som följer:

Fas 1, Placering: Initialt placeras rent fysiskt de intäkter som ämnas att tvättas i en finansiell institution och därmed ”*tränger igenom den yttre barriären*” (Vesterhav et al., s. 24, 2011). Detta ses som den mest sårbara och riskfyllda fasen. Det är inom placeringsfasen som det är lättast att både upptäcka och därav spåra pengarna till ursprungskällan via exempelvis kundidentifiering. Placeringen sker ofta utspritt i form av olika valörer samt flertalet insättningar, alternativt köp av finansiella instrument. Detta innebär dock inte att pengarna är tvättade. Dock har tillgångarna nu transformerats till en mindre misstänkt form vilket underlättar för nästgående fas. Metaforiskt kan denna fas exemplifieras med att tillgångarna placeras i en tvättmaskin men det saknas tvättmedel samt den faktiska tvätten (Vesterhav et al., 2011).

Fas 2, Skiktning: Denna fas går ut på att forsla runt pengarna mellan olika konton samt institutioner världen över. Detta kan ske genom rena förflyttningar eller via köp av diverse finansiella instrument alternativt en kombination av rena förflyttningar och köp. Nu träder pengarna in i legala ekonomin och blir därefter legitima tillgångar. Även denna fas är sårbar då pengar kan spåras till sitt ursprung (Vesterhav et al., 2011).

Fas 3, Integrering: Integreringsfasen bygger på att skapa förklaringar till uppkomsten av tillgångarna. Exempelvis konstrueras illusoriska verksamheter som förklaring (Vesterhav et al., 2011).

Fas 4, Återinvestering: Återinvestering bygger på att helt integrera tillgångarna in i samhället i form av olika investeringar i exempelvis fastigheter och lyxprodukter. Tillgångarna är nu integrerade i samhället och penningtvätten är nu avslutad (Vesterhav et al., 2011).

2.2 Revisorns skyldigheter och svensk reglering

Ett förtydligande av revisorns skyldigheter främjar förståelsen för de samhällsförväntningar som tolkningsvis framkommer av litteratur. Vidare medför en tydlig definition av revisorns skyldigheter en ökad förståelse för ämnets problematik.

Revisionsinspektionen presenterade i november 2020 undersökning där de konstaterar att revisorer behöver bli mer effektiva vid bekämpning av penningtvätt. Undersökningen poängterar att det interna arbetet inom revisionsbyrån måste prioritera penningtvättsfrågorna på ett bättre och mer lönsamt sätt. I samband med den nuvarande penningtvättslagen, som trädde i kraft 2017, ska lagen fungera som en varningssignal för att förebygga och upptäcka penningtvätt.

Dock problematiseras det i Revisionsinspektionens (2020) undersökning att svensk reglering bygger på EU-reglering som inte är specifikt anpassad till revisionsverksamhet utan snarare anpassad för de verksamheter som återfinns inom olika typer av rättssystem. Detta resulterar en otydlighet för de allmänna revisionsbyråerna där regelverket är föremål för tolkningar. Svensk lagstiftning ålägger revisorer att rapportera in misstankar som uppstår vid identifikation av avvikande transaktioner och mönster. I stycket nedan citeras *Lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism* som syftar till ett förtydligande av revisorns faktiska skyldigheter.

4 kap. Övervaknings- och rapporteringsskyldighet

1 § En verksamhetsutövare ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka aktiviteter och transaktioner som

1. avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån den kännedom om kunden som verksamhetsutövaren har,

2. avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån den kännedom som verksamhetsutövaren har om sina kunder, de produkter och tjänster som tillhandahålls, de uppgifter som kunden lämnar och övriga omständigheter, (...)

2 § Om avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas enligt 1 § eller på annat sätt, ska en verksamhetsutövare genom skärpta åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap.

16 § och andra nödvändiga åtgärder bedöma om det finns skäligen grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.

När en verksamhetsutövare anser att det finns skäligen grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling, behöver ytterligare åtgärder enligt första stycket inte vidtas.

3 § Om en verksamhetsutövare efter en bedömning enligt 2 § har skäligen grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling, ska uppgifter om alla omständigheter som kan tyda på detta utan dröjsmål rapporteras till Polismyndigheten.

Med andra ord förpliktar lagstiftningen revisorer att övervaka affärsförbindelser samt utifrån kundkännedom rapportera in misstankar kring avvikande transaktioner. Därav ålägger lagstiftningen revisorer att erhålla kundkännedom i syfte av effektiv identifiering av avvikande transaktioner. Kundkännedomen syftar även till riskbedömningar. Det vill säga att revisorer utifrån sin kundkännedom skall forma riskbedömningar. Lagen förtydligar även att revisorer vid skälig grund för misstanke rapportera in till Polismyndigheten. Revisionsinspektionen (2020) belyser vidare i sin undersökning, som presenterades tidigare, att revisorer är förpliktade att förstå regelverket och tillägger att det endast ett fåtal revisorer som verkligen begriper. Revisionsinspektionens (2020) belyser även att en förutsättning för att riskbedömningarna, som härstammar från lagstiftningens kundkännedom, skall vara anpassade för enskilda revisionsbyråer måste rutiner och riktlinjer hänga ihop med den allmänna riskbedömningen där mer komplexa verksamheter ställer högre krav på allmän riskbedömning. Dock understryker undersökning även det faktum att penningtvätt är sofistikerad brottslighet och menar vidare att revisorn bör vara mer uppmärksam kring frågor som berör ämnets komplexitet. Revisionsinspektionens (2020) fortsätter och menar även att om revisorer inte har riskerna i åtanke redan vid sin planering av revisionen kan detta försvåra revisorernas förmåga att upptäcka varningssignaler (Revisionsinspektionen, 2020)

Sammanfattningsvis framkommer det av Revisionsinspektionen (2020) att revisorer inte är förpliktade att upptäcka penningtvätt utan endast avvikande mönster som med stor sannolikhet kan härledas till penningtvätt.

Norton (2018) beskriver förhållandet som föreligger i Storbritannien och menar att revisorer arbetar under sekretess för klientens räkning samtidigt som det föreligger ett lagkrav på att rapportera in misstankar om eventuell brottslighet samt ålägger i sådana fall revisorn att utföra en Suspicious Activity Report (SAR) vilka förvaras i en onlinedatabas, ELMER. Vidare menar Norton (2018) att revisorer åläggs brottsbekämpande arbete i form av ramverk vilka innehåller kriterier angående riskanalys. De skyldigheter som Norton (2018) belyser överensstämmer väl med de skyldigheter som svenska revisorer åläggs med. Svenska revisorer, likväl som revisorer i Storbritannien, är skyldiga att rapportera in sina skyldigheter till Polismyndigheten. Fortsättningsvis belägger svensk lagstiftning revisorer med riskbedömningar i form av kundkännedom. Med andra ord syftar kundkännedom till identifieringen av risker och blir således en riskanalys. Skillnaden föreligger vid myndigheternas administration av inrapporteringarna. I Storbritannien utförs en SAR som förvaras i en databas medan svenska revisorer skall rapportera i till Polismyndigheterna. Detta medför att det inte återfinns några skillnader mellan i vilken utsträckning revisorerna är förpliktade att utforma sitt förebyggande arbete mot penningtvätt. Med andra ord påverkar inte skillnaderna revisorernas bedömningar utan endast administration. Vidare ämnar inte undersökningen att studera administrationen bakom revisorernas skyldigheter utan hur revisorerna uppfattar sitt samhällsansvar. Därav återfinns inga skillnader som påverkar studiens granskning vilket medför att litteraturen blir aktuell för undersökningen.

2.3 Samhällets intresse av revision

2.3 *Samhällets intresse av revision* ämnar att förtydliga den beroendeställning som påträffar myndigheterna inom penningtvättsområdet. Relationen mellan revisorer och myndigheter präglar de samhällsförväntningar som tolkas av litteraturen. Således underlättar en förståelse av detta förhållande förståelsen för de samhällsförväntningar som den teoretiska referensramen presenterar.

Cooper, DJ & K. Robson (2006) anser att revision och revidering är av stort intresse för samhället och därmed även för en nations politiska klimat. Konsekvensen blir följaktligen att revision och revidering anses vara en väsentlig politisk institution. Norton (2018) hävdar vidare att som konsekvens av ekonomiska aktiviteternas ökade komplexitet inom en nation blir staten mer avlägsen från dem den styr. Detta resulterar i att staten blir allt mer beroende av konstanta informationsflöden från exempelvis professionella yrkesutövare. Således menar Cooper, DJ., K. Robson (2006) samt Norton (2018) att revisorer är ett instrumentalt verktyg för samhället. Med andra ord hävdar både Cooper, DJ & K. Robson (2006) och Norton (2018) starkt att revisorer är av stort intresse för myndigheter där myndigheterna även starkt förlitar sig på den information som revisorerna bistår med. Av denna anledning blir undersökningen av huruvida revisorer uppfattar sin roll väsentlig. Det vill säga om revisorer anser att förväntningar korrelerar med revisorernas yrkesroll. Revisionsinspektionen (2020) menar att det föreligger en EU-harmonisering inom penningtvättsområdet vilket medför att svenska revisorer med deras granskningar är av stort intresse för svenska myndigheter.

2.3.1 Två primära perspektiv

Litteraturen påvisar två primära uppfattningar på huruvida revisorns roll skall tolkas utifrån samhällets förväntningar där 2.4 *Rapportering av misstänkt aktivitet och intressekonflikter* samt 2.5 *Penningtvättens komplexitet* syftar att belysa de aspekter som faller inom ramen för dessa två perspektiv. Därefter ämnar de två perspektiven att ligga till grund för litteraturens samhällets förväntningar som därefter är en central del av undersökningen.

2.4 Rapportering av misstänkt aktivitet och intressekonflikter

2.4.1 Rapportering av misstänkt aktivitet

2.4.1 *Rapportering av misstänkt aktivitet och intressekonflikter* syftar att belysa mer pessimistisk synsätt på revisorns yrkesutövning inom penningtvättsproblematiken.

Norton (2018) menar det faktum att myndigheter är beroende av informationsflöden från privata aktörer kan bli problematisk utifrån risken med att i stor utsträckning förlita sig på professionell bedömning där Norton (2018) menar att professionell bedömning faller som regel inom kapitalistiska sanningsförvaltningar. Norton (2018) fortsätter och argumenterar vidare att revisorer baserar sina bedömningar utifrån bästa praxis och byråkratisk efterlevnad snarare än subjektiva bedömningar. Vidare problematiserar Norton (2018) detta fenomen och hävdar att professionella

bedömningar som baseras på rationalisering och tekniska formalia underminerar annan form av kompetens där subjektiva kunskaper och bedömningar inte prioriteras. Norton (2018) tillägger även att myndigheter är starkt beroende av revisorns subjektiva bedömningar och expertis vid penningtvättsproblematiken.

Professionell bedömning är konstruerad till stor del som en del tekniska uppgifter baserad på rationaliserade förfaranden där andra former av kunskap underkastas och emotionellt uttryck undertrycks (Norton, s. 62, 2018)

Norton (2018) problematiserar därmed användningen av endast *rationaliserade förfaranden* vilket även bekräftas av Murray (2018). Murray (2018) menar vidare att revisorer tenderar att basera sin yrkesutövning utifrån privata intressen. Murray (2018) belyser även att revisionsyrket är unikt genom att ersättning inte erhålls av teoretiska mottagare utan från de verksamheter som är föremål för deras granskning. Murray (2018) betonar att vid tolkningsprocesser tenderar revisorer att främja klientens intressen över de intressen som föreligger den verkliga mottagaren. Murray (2018) menar även att revisorns tolkningspreferenser hämmar bekämpningen av penningtvätt vilket resulterar i allmänintresset undermineras. Det faktum att det allmänna intresset undermineras blir även ytterst problematiskt i och med att skyddandet av det allmänna intresset är grunden för de revisorernas privilegier samt deras yrkesstatus. Med andra ord menar Murray (2018) att revisorer utnyttjar sin privilegierade yrkesposition utan att uppfylla de krav som ligger till grund för deras privilegier.

Praxis för professionellt beteende som överdrivet betonar kvalitetssäkring och regler uppfyller troligen inte förväntningarna om att skydda allmänintresset som motiverar det privilegium som i allmänhet kommer med yrkesstatus (Murray, s. 222, 2018)

Murray (2018) belyser de konsekvenser som uppstår i samband med revisorns försummelse för allmänintresset. Detta bekräftas av Norton (2018) som tillägger att lagstiftade arkiverings- och rapporteringsprocesser riskerar att prioriteras över faktiska bedömningar. Norton (2018) menar således att det kan föreligga en oro över underlåtenhet som resulterar i inrapporteringar som saknar verkliga misstankar. Detta belastar rapporteringssektorn och resulterar i en hämmande effekt på upptäckten av allvarlig och organiserad brottslighet. Vidare bekräftar Norton (2018) fortsättningsvis Murray (2018) och menar att ambitiösa processer som präglas utifrån privata och finansiella intressen underminerar det underliggande syftet vilket motverkas av underfinansiering, yrkesmässiga rivaliteter etc. Ytterligare en problematik som Norton (2018) framför är revisorernas privilegierade position där de har monopoliserat offentlig likväl som privat sektor.

Norton (2018) tar ett starkt ställningstagande inom revisorernas yrkesroll och menar att revisorer har koloniserat offentlig likväl som privat sektor. Det faktum att revisorer rutinmässigt hävdar sin rationalitet och professionalism i syfte av att skydda det allmänna intresset. Vidare blir detta motsägelsefullt utifrån antagandet om revisorernas tydliga preferens för kooperativa intressen samt dess försummelse för sitt samhällsansvar. Mer konkret blir konsekvensen omfattande i sitt sammanhang där Norton (2018) argumenterar att revisorer utnyttjar sin position och brister helt inom de åtaganden som ligger till grund för deras privilegierade position.

Norton (2018) fortsätter och förtydligar närmare att relationen mellan revisor och klient där revisorn enligt lagstiftning är skyldig att rapportera in misstankar om eventuell penningtvätt samtidigt som de arbetar under sekretess för kundens räkning förenat med tekniska brister. Detta relaterar även till det begränsade engagemanget i rapporteringssystemet, vilket avspeglas i antalet inkomna SAR's. Lagar och förordningar som förknippas med finansiella och monetära intressen tenderar att misslyckas.

2.4.2 Intressekonflikter

Murray (2018) presenterar även *De Bruin-modellen* med epistemisk dygd som analyserar revisorer utifrån att de tenderar att falla inom ramen för mer "självbejakande" epistemisk dygd vilket resulterar i en intressekonflikt utifrån ett samhällsperspektiv. *De Bruin-modellen* som presenteras av Murray (2018) belyser en rad aspekter inom vilka revisorernas ställningstaganden ifrågasätts. Murray (2018) förtydligar att kundrelationen mellan revisor och klient bygger på gemensamma skyldigheter att presentera regel- och principbaserad, och därmed i viss form objektiv, redovisningsinformation. Detta genererar som sagt potentiellt en uppenbar konflikt vid tolkning situationer. Bokförings principer bör därmed ta höjd för potentiella intressekonflikter och därav omfatta nödvändig etisk utgångspunkt där man kan förlita sig på objektivitet och rättvisa. Revisorer bör därefter överväga sina skyldigheter i rollen som objektiv granskare av klient producerad redovisningsinformation och bortse ifrån "själv-betraktande" intressen vilka som även kan hävdas gå i linje med klientens intresse. Penningtvätt är inget undantag från *De Bruin-modellen* med epistemisk dygd och problematiken menar att revisorer som tenderar att basera sin yrkesutövning utifrån privata intressen hämmar bekämpningen av penningtvätt.

Norton (2018) påstår även att revisorernas roll utifrån ett samhällsperspektiv är en relation mellan stat och revisor som är helt beroende av förhållandet förutsatt om en revisor anses som ett verktyg för att upptäcka och förebygga penningtvätt alternativt om en revisor deltar samt möjliggör och döljer den. Norton (2018) diskuterar ytligt perspektivet som utgår ifrån om revisorer används i syfte att underlätta för ekonomisk brottslighet. Vidare menar Norton (2018) att redovisning bygger på identifiering av samtliga transaktioner vilket genererar stor insyn som kan används i syfte av att främja ekonomisk brottslighet. Dock framhävs dessa karaktärsdrag inte i någon omfattning av Norton (2018). Dock belyser författaren tydligt revisorers försummelse med avseende på sitt samhällsansvar. Vidare fördömer Norton (2018) revisorns tydliga ställningstaganden mot privata intressen men menar även att ELMER och SAR:s arkiveringsskyldighet samt den gedigna rapporteringsskyldigheten faller inom ramen för en omfattande juridisk arkitektur som innebär utmaningar för revisorer utifrån mänskliga rättigheter, dataskydd samt sekretess och avgifts generering.

2.5 Penningtvättens komplexitet

2.4 tar utgångspunkt från tydliga ställningstagande som tydligt problematiserar revisorers privilegierade position inom penningtvättproblematiken. Vidare beskrivs de konsekvenser som de tydliga ställningstagandena resulterar i. I syfte av tydligt belysa ämnets komplexitet kommer 2.5 *Penningtvättens komplexitet* presentera en rad aspekter som illustrerar de utmaningar som lyfts

fram av litteraturen. De utmaningarna som här presenteras föreligger revisorer vid deras förebyggande arbete mot penningtvätt.

Norton (2018) problematiserar det faktum att det saknas en definition av misstankar och därmed även misstänkt aktivitet. Därmed saknas tydlighet i vad som skall underbygga en misstanke. Om huruvida en misstanke skall baseras på objektiva fenomen som exempelvis en rad transaktioner alternativt subjektiva erfarenheter och kunskaper som exempelvis 'känslan att allt inte står rätt' blir härmed tveksamheter som här föreligger revisorer. Norton (2018) menar närmare att misstankar inte är föremål för en matematisk process samt att en misstänkte bör underbygga objektiva fenomen i samband med subjektiva erfarenheter och kompetens. Norton (2018) menar vidare att en förutsättning för att identifiera en misstänkt aktivitet är att objektiva fenomen kombineras av subjektiva bedömningar. Med andra ord förutsätter en misstanke att en avvikande transaktion placeras i en subjektiv konstruerad kontext.

Paradoxalt belyser även Norton (2018) att revisorerens expertis kan användas i syfte att konstruera avancerade associationer inom vilka lagliga transaktioner kan strömma. Dock kan denna konstruktion likaväl fungera som legala kanaler för transaktioner som härstammar från kriminell verksamhet. I och med att själva konstruktionen är legal kan kriminella medel döljas i form av utdelningar, förvaltningsavgifter och koncerninterna lån till marknadsrätor. Ny brittisk lagstiftning ålägger revisorer att granska dessa strukturer i syfte att utesluta alternativt rapportera in misstankar rörande kriminell verksamhet. Här uppkommer återigen dilemmat vad gäller avsaknaden av en tydlig definition av misstanke.

Murray (2018) problematiserar modellen "Placement-layering-integration" ("PLI"). PLI beskriver ett tillvägagångssätt som kan förekomma vid penningtvätt, dock mer sällan. Det menas på så vis att PLI-kännetecken inte kan identifieras, vilket ger upphov till att transaktioner och eller misstänkta aktiviteter under granskning inte anses som misstänkta trots motsatsen. PLI karakteriseras som grunden för det globala Anti Money Laundering (AML) arbetet. Detta medför allvarliga konsekvenser för bekämpningen av penningtvätt utifrån ett bredare perspektiv. Innebörden av fundamentet i AML är föremål för visenledenhet. Ett sårbart system med bristande kontroll skapar möjligheter för korrupta finansinstitut och professionella portvakter att följa AML-reglerna samtidigt som kriminella tillgångar och penningtvätt flödar. Vidare förklaras att rapportering av misstankar som baserats på felaktig grund kan ge upphov till ändamålsenliga penningtvättssystem (Murray, 2018).

Cooper, DJ & K. Robson (2006) utmanar litteratur som både ifrågasätter revisorerens bristande etik samt påvisar att, yrkets arbetsprocess faller inom ramen för modern kapitalism, som främjar egna intressen. Cooper, DJ & K. Robson (2006) diskuterar The Big Fours arbetsprocesser samt hävdar att det råder en stark kommersiell etik och att revisorer som ämnar att bli en del av detta nätverk inte kan annat än att anpassa sig. Utifrån ett bredare perspektiv blir konsekvenserna att det föreligger ett intresse, för revisorer som ämnar att jämföra sig, för kommersiell etik.

The Power of One är ett program där branschorganisationen för auktoriserade revisorer i Skottland, ICAS, ämnar bana väg för en ledande global affärsetik. "Moral courage" och *Personal reputation* är de två inledande artiklarna som publicerades inom programmet. Budskapet i *Moral courage* bygger på en underförstådd princip att främja viljan att utmana oetisk praxis varhelst det anträffas.

Personal reputation vädjar till att ta sitt personliga rykte i åtanke vid utövandet av vad som kan ses som oetiskt beteende (Murray, 2018).

Implikationerna av *Personal reputation* är behäftade med viss problematik, särskilt med hänsyn till “reputation is everything”. Vid utgångspunkt att dygd och goda gärningar resulterar i gott rykte uppstår svårigheter vid granskning av betydelsen av rykte, det vill säga att det bygger på en verklighetsuppfattning där verklighetsuppfattningen inte behöver återspegla utseende verkligheten. Anseende och verklighet är inte synonymer och gott rykte och oetisk yrkesutövning kan i verkligheten för en revisor falla inom samma ram. Kundhantering faller tydligt inom ramen för revisorernas egna intressen där revisorer således är måna om att bibehålla deras rykte. Publika verksamheter och situationer sätter revisorernas rykte alltmer på spel. Förutsatt att revisorn agerar utifrån vad vi kallar ”motsatt” epistemisk dygd blir revisorer skyldiga att förtydliga eventuella förväntningsgap mellan samhällets förväntningar samt de vad som åligger revisorn att prestera i samband med en kundrelation. Såvida revisorn åtar sig förpliktelser som uppfyller de offentliga krav som åligger dem alternativt klargör, om så skulle vara fallet, att de inte kommer kunna upprätthålla sina skyldigheter. Ett resultat utifrån aktuell utgångspunkt skulle därefter förtydliga informationens gränser (Murray, 2018).

Vidare hävdar Naheem (2016) att revisorns arbete primärt omfattas av att granska ett företags årsredovisning samt säkerhetsställa att denna är upprättad enligt god redovisningssed och således speglar en rättvisande bild. Arbetet omfattar följaktligen inte att efterforska brott. Naheem (2016) påstår även att det inte faller inom ramen för revisorns roll att ses som den ledande aktören vid upptäckten av penningtvätts aktiviteter. Dock menar Naheem (2016) att i samband med den globala utvecklingen kan det behövas en reviderad strategi för riskhantering av penningtvätt. Ett sätt är att ompröva revisorns roll implementera några frågor som rör global institutionalisering och ekonomisk brottslighet samt granskning av utvecklingen av AML:s efterlevnad. Vidare hävdar Castanheira et al. (2009) att revisorns roll bör ses som en oberoende och objektiv mekanism för att ge mervärde och försäkra till den övergripande styrningsprocessen. Vidare menar Castanheira et al. (2009) att revisorer skulle kunna stärka sin roll i motverkandet av ekonomisk brottslighet förutsatt att företag bistår revisorer med tillräckliga resurser.

Credit Agricole vs Papadimitriou är ett mål inom Storbritanniens civilrätt som teoretiskt belyser de utmaningarna som föreligger revisorer vad gäller penningtvätt och exemplifierar väl komplexiteten av området. Credit Agricole vs Papadimitriou grundar sig i försäljningsintäkter från ett potentiellt stöldgods vid arv. Banken Credit Agricole bistod Robin Sym, vem som ansågs vara rättsenlig arvtagare, vid försäljning av dennes arv. Kärande yrkade att Syme olovligen tagit målningar i sin besittning. Därav blir försäljningen såldes försäljning av stöldgods, det vill säga brott har begåtts. Vidare hävdade även familjen på Credit Agricole brustit i sina åtaganden, i och med att de inte undersökt ursprunget av tillgångarna. Försäljningstransaktionerna gick via Panama och Liechtenstein och placerades slutligen på en filial på Gibraltar som kontrollerades av Credit Agricole. Pengarna frigavs av en av bankens filialer i London med insättningsgaranti. Konsekvenser enligt familjen Michilaidis yrkanden blir därav att transaktionerna klassificeras som penningtvätt i och med att de uppstod i samband med brott. Juridisk frågeställning som uppstår blir om Credit Agricole har uppfyllt sina skyldigheter att undersöka ursprunget som grundades ur transaktionerna när de frigjordes i London samt till vilken utsträckning deras skyldigheter sträcker sig. Det framhölls att Credit Agricole hade tagit ett egenintresse och man frågade sig om banken

någon gång uteslöt ytterligare ägarintressen. Lord Sumption fastslog att endast möjligheten av ytterligare ägarintresse inte omfattar lagligt grund för utredning. Det framkom även att banken skulle vara skyldiga att upprätta sådan utredning hade krävts att svarande faktiskt besatt information av potentiell konflikt och behöver således inte förutsätta att så är fallet. Credit Agricole ifrågasattes inte utifrån transaktionerna mellan Panama och Liechtenstein såvida avsikten inte var att dölja ursprunget av tillgångarna från tredje part (Murray, 2018).

Naheem (2016) menar fortsättningsvis att en förutsättning för att revisorer skall kunna utforma ett effektivt verktyg måste man säkerställa att resurserna prioriteras av företagen. Komplexiteten med denna roll kommer påverka effektiviteten. Naheem (2016) menar att revisorernas klienter tar utgångspunkt i företagets egna finansierings och resursprioriteringar. Förutom att identifiera utmaningarna med granskning och revidering av rapporterna behöver revisorn dessutom hitta en strategisk balans mellan att arbeta med revisionskommittén och ledningen. Givetvis har utvecklingen av digitaliseringen gett en positiv inverkan mellan dessa två organisationer.

Vidare uppmanar Lenz och Sarens (2012) användningen av mer varierande teoretiska ramar vid förståelse av revisorernas roll för att fullt ut förstå komplexiteten. Fortsättningsvis föreslås användningen av tydligare ramverk för AML-revision genom att göra en analys av alla aspekter i AML- överensstämmelse och inte endast fokusera på AML-efterlevnadsenhet i syfte av att förstärka revisorns roll. Naheem (2020) menar även att samspelet med tillsynsmyndigheten är en viktig faktor.

2.5 Sammanfattning av de två perspektiven

Sammantaget presenteras en motsägelsefull litteratur. Litteraturen är dock enig om att penningtvätt är sofistikerad brottslighet. Vidare är även litteraturen eniga om att det föreligger försvårande omständigheter för revisorer i syfte av att upptäcka avvikande transaktioner. Litteraturen blir först motsägelsefull vid det förväntade resultatet av revisorns skyldigheter samt i vilken utsträckning revisorernas skyldigheter sträcker sig. 2.4.1 *Rapportering av misstänkt aktivitet* och 2.4.2 *Intressekonflikter* presenterar ett synsätt som tydligt ifrågasätter revisorns ställningstagande inom området medan 2.5 *Penningtvättens komplexitet* presenterar de försvårande omständigheter som föreligger området. 2.4.1 *Rapportering av misstänkt aktivitet* och 2.4.2 *Intressekonflikter* tar som sagt utgångspunkt utifrån ett mer pessimistiskt synsätt och argumenterar att revisorer utnyttjar sin privilegierade position på marknaden där de tydligt främjar kooperativa intressen framför samhällets intressen. Här tar Norton (2018) och Murray (2018) tydliga ställningstaganden och ifrågasätter starkt revisorerna professionella förfaranden.

2.5 *Penningtvättens komplexitet* presenterar ett perspektiv som belyser de svårigheter som föreligger revisorer. Vidare anpassas samhällsförväntningen utifrån de ovan nämnda svårigheterna. Här redogör Norton (2018) för det faktum att det saknas en tydlig definition av misstanke vilket medför tvetydighet för revisorerna. Norton (2018) menar även att finans- och redovisningsexperter i kombination med sofistikerad bokföring medför att penningtvätt bemantlas i stor omfattning vilket kraftigt försvårar för revisorer vid upptäckandet av avvikande transaktioner. Ytterligare aspekter som framförs inom 2.5 *Penningtvättens komplexitet* är att revisorer inte är förpliktade att eftersöka brott (Naheem, 2016). Detta bekräftas av Murray (2018)

som exemplifierar med uttalanden från Lord Sumption. Lord Sumption menar vidare att endast möjligheten av brott inte är skälig grund för utredning. Med andra ord omfattas inte skyldigheterna av en förutsättning att brott föreligger. Vidare poängterar även Naheem (2016) att en förutsättning för att en revisor skall vara ett effektivt verktyg inom penningtvätt är att det föreligger ett samarbete mellan revisor och klient.

De två perspektiven skapar här en kontext för studien inom vilken respondenternas uppfattningar kommer analyseras. Men andra ord kommer respondenternas uppfattningar ställas i relationen med de två perspektiven och därav även skapa en struktur för analysen, diskussionen och slutsatsen.

3. Metod

Metodavsnittet beskriver vilket tillvägagångssätt som har använts för att samla in nödvändig information och data för att besvara studiens syfte och forskningsfrågor.

3.1 Informationsprocess

För att samla in vårt datamaterial av vetenskapliga källor och litteraturer använde vi oss främst av Göteborgs universitets egen söktjänst supersök som täcker områden inom ekonomi och redovisning. Dessutom har vi även gått tillväga genom Googles egen söktjänst (Google Scholar) för att hitta ytterligare vetenskapliga artiklar. För att hitta relevant information till vår studie, var vi tvungna att använda oss av nyckelord som tog hänsyn till vår studie och dessa nyckelord var: Penningtvätt, AML och revisor. Dessa sökningar gjordes både på engelska och svenska. Utifrån denna informationssökning blev det tillräckligt med material i samband med den kvalitativa intervjustudien för att slutföra studien.

3.1.2 Forskningsansats

För att besvara studiens frågeställningar valde vi att utgå ifrån en kvalitativ intervjustudie. Den kvalitativa forskningsintervjun gav ett induktivt synsätt och tolkning av den sociala verkligheten som värderas högt inom kvalitativa analyser. En kvalitativ ansats lägger tonvikten vid ord i samband med insamlandet av datamaterialet (Bryman & Bell, 2017). Syftet med denna metod är inte vad som kan utforskas med siffror, hur mycket eller antalet. Metoden har snarare skapats för att undersöka, förstå processer och betydelser, till exempel hur digitaliseringen har försvårat det förebyggande arbetet mot penningtvätt (Jacobsen 2012).

Studien vill framhäva en djupare förståelse kring hur revisorer arbetar på ett förebyggande sätt mot penningtvätt. Dalen (2015) poängterar att en kvalitativ forskningsstrategi medför en djupare förståelse för respondenternas synvinkel samt upplevelserna kring problematiken. Penningtvätt är sofistikerad brottslighet vilket gör det problematiskt för en revisor att identifiera avvikande transaktioner. Därför valdes en kvalitativ forskningsstrategi, eftersom det gav en djupare insyn i respondenternas synvinkel men även upplevelsen kring problematiken med denna typ av brottslighet. Denna metod betonar att samla in relevant information som ska tolkas och bearbetas in till slutsatsen. Detta synsätt faller i linje med studiens syfte och därav var en kvalitativ studie mer passande. Därefter kunde vi uppfylla syftet och upplysa läsarna om denna studie (Bryman & Bell, 2017).

3.2 Val av företag och respondenter

Val av respondenter skedde till en början genom att en av författarna i denna studie fick kontakt med en bekant som vidarebefordrade till en revisor inom "The big four" som var villig att ställa upp på en intervju. Syftet med att intervjua fyra auktoriserade revisorer som tillhör ett och samma företag inom "The Big Four" gav oss en insyn hur de auktoriserade revisorerna arbetar utifrån deras skyldigheter i ett större företag. Utifrån detta fick vi ett bredare perspektiv kring hur respondenterna förhåller sig gentemot deras förpliktelser kopplat till samhällsförväntningarna. Slutligen intervjuade vi en icke auktoriserad för att vi ansåg att materialet behövde kompletteras ytterligare. Även om respondent S inte var en auktoriserad revisor, tog vi del av tillförlitligt material som kunde användas i studien i samband med de andra respondenterna. Fyra av de fem respondenterna som deltog i intervjun, arbetade under samma företag (en av "The Big Four") fast i olika geografiska områden runt om i Sverige. Vilket medförde en tydlig struktur kring revisorns yrkesroll samt vilka skyldigheter de behövde förhålla sig till för att fortsätta med det förebyggande arbetet mot penningtvätt. Samtidigt som materialet kompletterades med ytterligare en auktoriserad revisor från en annan revisionsbyrå. Denna respondent syftade ursprungligen till att omfatta en provintervju dock bistod respondenten med mycket intresse erfarenheter som auktoriserad revisor. I och med att undersökningen syftade till att undersöka revisorers uppfattningar, bidrog den kvalitativa studien till jämförelse av respondenternas tolkningar samt att studien gav en fördjupande inblick och förståelse av situationen. Vidare stämde respondentens uppfattningar väl överens med ytterligare respondenter därav ansågs det här att respondentens uppfattningar ökade tillförlitligheten av studiens generalisering. Avslutningsvis ansågs det efter fem intervjuer att undersökningens material var tillräcklig i syfte att senare skapa en diskussion samt forma en slutsats.

Vårt tillvägagångssätt blev snöbollsmetoden. Snöbollsurvalet innebär att man utgår från en metod där människor i urvalet rekommenderar till andra människor som är relevanta för studien (Jacobsen 2012). Fördelen med denna metod var att det blev ett enkelt och smidigt sätt att hitta lämpliga personer till studien. Vid valet av respondenter behövde inte revisorn upplevt penningtvätt, kravet var endast att det är en revisor som genomför intervjun, helst en auktoriserad revisor. Alla intervjuer som genomförts var individuella. Som ett resultat av detta, kunde fokus ligga på att skapa tillit mellan intervjuare och respondent. I en intervju är det viktigt att skapa en tillit och öppen dialog mellan parterna så att dialogen flyter och blir så utförlig som möjligt. Tillit är en viktig faktor som kan leda till en öppenhet under intervjun som i slutändan gynnar materialet som samlats in (Bryman & Bell, 2017). Gruppintervjuer hade eventuellt påverkat deltagarnas respons på grund av konfidentialitets- och anonymitetskravet. Vilket hade resulterat till ett annat beteende än det som intervjupersonerna visat på nu när de har intervjuats individuellt. Kopplat till syftet ansågs detta vara den mest relevanta intervjutekniken för studien.

För att testa intervjuguiden och undersöka om det fanns ett behov av revidering, både utifrån etiska överväganden kopplat till att penningtvätt är ett känsligt ämne, utfördes två provintervjuer. Vid genomförandet av provintervjuer togs hjälp av två revisorer som inte ännu är auktoriserade, i syfte av att undersöka om frågorna genererar svaren i korrelation med studiens syfte. Dalen (2015) poängterar att forskare som genomför kvalitativa intervjuer med en intervjuguide bör genomföra provintervjuer för att testa både intervjuguiden och se till ifall det finns några eventuella frågor som behöver korrigeras. I samband med detta blir dessutom inspelningsverktyget testat under provintervjuer, vilket är ett effektivt sätt att skapa en uppfattning om tidsramen för en intervju

(Dalen, 2015). Provintervjuerna varade mellan 25–30 minuter, vilket gav en bra uppfattning om hur länge intervjuerna kan pågå med respondenterna. Detta är en viktig faktor då tidsramen för intervjun är en viktig information som respondenterna behöver ta del av innan de ger sitt godkännande för medverkan i studien. Nedan visar tabellen deras livserfarenhet inom deras yrke.

Respondenterna	Yrkesroll	Erfarenhet	Inspelningstid	Datum
Respondent N	Auktoriserad revisor	3 år	22:00	2020-11-25
Respondent K	Auktoriserad Revisor	5 år	33:34	2020-11-30
Respondent E	Auktoriserad revisor	4 år	42:46	2020-12-07
Respondent W	Auktoriserad revisor	1 år	27:04	2020-12-11
Respondent S	Revisor	2 år	26:21	2020-12-13

3.3 Semistrukturerade intervjuer

Som insamlingsmetod användes semistrukturerade intervjuer i syfte av att förstå och undersöka respondenternas upplevelser och åsikter (Jacobsen 2012). Samtliga intervjuer utfördes digitalt, då studien pågick under den rådande Covid-19 pandemin. Vidare formade intervjuguiden (Bilaga 1) en struktur som underlättade genom att endast ställa relevanta frågor som berörde studiens syfte och forskningsfrågorna. Teman som intervjuguiden behandlade var kopplade till studiens huvudområde: Revisorns förebyggande arbete mot penningtvätt. Utformningen av frågorna skedde med varierande grad av känslighet för respondenternas yrke. Eftersom denna typ av brottslighet är väldigt känslig att diskutera samt på grund av företagets sekretessbelagda information. Det beror på skandalerna gällande penningtvättshärvorna hos svenska banker och andra finansiella företag. Bryman & Bell (2017) menar att intervjuguiden bör inledas med bakgrundsfrågor. Därav omfattande intervjuguiden inledningsvis bakgrundsfrågor gällande den anställdes befattning, hur länge denne har arbetat som revisor samt om personen är auktoriserad revisor. Huvudsaken med bakgrundsfrågor var att skapa en harmonisk miljö för både respondenten samt studiens författare. Därefter följdes frågor av mer komplex karaktär kring det förebyggande arbetet mot penningtvätt.

Vidare beslutades det att en av skribenterna skulle leda samtliga intervjuer och ställa alla frågor samt följdfrågor, på grund av den rådande pandemin kunde inte båda två skribenter delta i intervjun. Detta medförde att skribenten som utförde intervjuerna var på förhand väl förberedd och hade tillräckligt med material samt kunskap för att föra vidare diskussionen på ett smidigt och effektivt sätt. Samtidigt som den andra skribenten transkriberade samtliga intervjuer för att båda två skribenter skulle vara tillräckligt insatta i respondenternas synpunkter och tolkningar.

3.4 Intervjureskap

Valet av inspelningsverktyg blev en mobiltelefon. Intervjuerna spelades in i samband med det digitala mötet efter att respondenterna tog del av informationen, där även syftet förklarades. Inspelningsmaterialet medförde en tydlig struktur där inga komplikationer förekom. Användningen av verktyget innebar att samtalet kunde fullföljas på ett bra sätt och därefter fanns det även möjlighet för relevanta följdfrågor där intervjuledaren inte var i behov av anteckningar. Dalen (2015) förklarar att i studier med kvalitativ ansats bör respondenternas svar användas i en så omfattande utsträckning som möjligt och därav rekommenderas användning av ett inspelningsverktyg.

3.5 Bearbetning av data

Efter transkribering på 26 sidor av intervjuerna förelåg det behov av att bestämma vilken analysmetod som skulle användas där tematisk analys tillämpades. Tematisering innehar fem olika steg. Första steget innebar en insamling av allt intervjumaterial genom att läsa alla sidor av transkriberingen. Detta gjordes efter varje enskild intervju samt efter att alla intervjuer hade genomförts. Andra steget var att få en överblick gällande respondenternas svar och tolkningar. Även om inte alla respondenter svarade ordagrant, så hade samtliga mycket gemensamt kring hur de arbetar mot penningtvätt. I det tredje steget sammanfattades all transkribering för att få en röd tråd i texten och underlätta för läsarna (Bryman, 2018). I det fjärde steget analyserades och granskades informationen i helhet och därefter avskalades områden som inte var relevanta för studien. Sista steget avslutades med att namnge olika områden där även dessa delades upp i både huvud- och delområden (Bryman, 2018).

Transkriberingen skedde direkt efter intervjuerna i syfte av att erhålla bra lärdom samt förståelse för det insamlade materialet. Dalen (2015) betonar att transkriberingen bör ske det inom loppet av 24 timmar för då har hjärnan störst möjlighet att koppla ihop sammanhang och kontext av den information som har förmedlats under intervjun. Intervjuerna varade mellan 22 minuter och 43 minuter. Det intervjuades fyra auktoriserade revisorer och en icke auktoriserad revisor som gav oss mycket relevanta tolkningar och svar.

3.5.1 Citat

Slutligen framgår det citat från respondenterna under uppsatsens gång. Detta beror på att citaten som används förtydligar den empiriska analysen i korrelation med den teoretiska referensramen och respondenternas tolkningar. Vidare har de citat som återfinns inom den teoretiska referensramen direkt översatts från artikelns originalspråk med hänsyn till studiens originalspråk samt språkets grammatik.

3.6 Etiska överväganden

Studien utgår från forskningsetiska principer där det finns fem olika huvudkrav som forskare behöver ha i åtanke. Dessa är; informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet, konfidentialitets- och anonymitetskravet samt falska förespeglningar. Informationskravet bygger på ett behov av att informera de berörda om studiens syfte och ambitioner. Samtyckeskravet syftar till att informera respondenterna att deras medverkan är frivillig samt de har rätt till att avbryta

intervjun utan någon förklaring (Bryman & Bell, 2017). Gällande informationskravet fick deltagarna ta del av ett informationsbrev (Bilaga 1) som skickades till deras mejl innan intervjun där ovanstående information framkom. Målet var att förse deltagarna med korrekt information för att inte skapa en falsk förespeglning av studiens undersökning. Konfidentialitets- och anonymitetskravet stadgar att vi måste avidentifiera studiens deltagare så att inga obehöriga parter kan komma åt dem. Undersökningen har även förhållit sig till konfidentialitetskravet genom att personen som är en del av studien behandlas med största konfidentialitet (Vetenskapsrådet, 2017). Slutligen valdes även att inte nämna vilket företag deltagarna tillhör, eftersom respondenterna ville vara anonyma. Vidare till nyttjandekravet som innebär att det insamlade materialet endast ska användas till forskningsändamål (Bryman & Bell, 2017). Därför får resultaten i studien inte användas i icke-vetenskapliga situationer eller kommersiellt bruk. Deltagarna informerades att det inspelade materialet kommer förvaras oåtkomligt och när studien registrerats som godkänt i Ladok kommer materialet raderas (Vetenskapsrådet, 2017).

3.7 Trovärdighet och överförbarhet

Bryman & Bell (2017) argumenterar att för att studien ska anses vara trovärdig behöver den kunna uppvisa en hög grad av tillförlitlighet. Med tillförlitlighet syftar Bryman & Bell (2017) till att studiens innehåll skall besvara studiens syfte och forskningsfrågor. Vidare skiljer Bryman & Bell (2017) på begreppen tillförlitlighet och överförbarhet. Begreppet tillförlitlighet handlar mer om hur studiens slutsats kan tillämpas till diverse miljöer och situationer. Syftet med studien är att främst skapa en förståelse kring ämnesområdet och undersöka revisorernas uppfattning om förebyggande arbetet mot penningtvätt. Studien är avgränsad till två olika revisionsbyråer där fyra av de fem är auktoriserade revisorer och den femte är en revisor. Dalen (2015) belyser att respondenter som besitter stor kunskap inom ämnesområdet kan leda till en högre trovärdighet i den empiriska analysen. Det är väsentligt att studiens material innehar en hög trovärdighet för att inte ge en felaktig bild av revisorernas verklighet.

Studiens överförbarhet innebär att studiens iakttagelser ska överensstämma med den teoretiska forskningen som framkommer under arbetets gång. Den teoretiska referensram som används är grunden för utformningen av slutsatsen i samband med den kvalitativa intervjustudien (Bryman & Bell, 2017). Studiens primärdata har kompletterats med vetenskapliga artiklar för att utöka studiens trovärdighet för att vetenskapliga artiklar bedöms inneha en hög trovärdighet i ett forskningsarbete (Bryman & Bell, 2017).

Vidare blev snöbollsmetoden ett lämpligt urval med tanke på omständigheterna. Detta medförde en effektiv och smidig process vid genomförandet av den kvalitativa intervjustudien. Eftersom skribenten blev rekommenderad till en revisor av en bekant blev det en opartisk intervju, i och med att skribenterna inte hade någon anknytning till någon av respondenterna. Vidare blev det en trovärdig kvalitativ intervjustudie som var tillräckligt tillförlitlig för att utforma en diskussion och slutsats.

Slutligen låg fokus på att belysa revisorns skyldigheter både som en auktoriserad och icke auktoriserad revisor. Fokus låg dessutom på respondenternas uppfattningar om deras förebyggande arbete mot penningtvätt. Det faktum att respondenterna var relativt nya påverkade inte studien eftersom skyldigheterna inte baseras på erfarenhet. Därav upplevdes ingen negativ

effekt av hur länge de har arbetat som revisorer eftersom materialet var tillräckligt tillförlitlig för att fortsätta med studien.

3.8 Metodkritik

Under studiens begränsade tidsram och den rådande pandemin upplevdes att snöbollsmetoden var den mest lämpade metoden att använda i studien. Valet av denna metod kan medföra risker genom att den möjligtvis kan påverka studiens trovärdighet. Andra undersökningsmetoder kan möjligtvis leda till ett annat utfall (Jacobsen, 2012). Utifrån detta kunde det finnas en problematik med att studien möjligtvis blev vinklad, men eftersom svaren som erhöles var utförliga och detaljerade upplevdes inte att denna metod påverkade den information som samlats in.

Nackdelar med intervjuguiden kan vara att den blev för strukturerad samt opersonlig genom att frågorna utformades i förväg (Bryman & Bell, 2017). Under intervjuerna förelåg dock goda insikter kring frågorna vilket innebär att relevanta följdfrågor ställdes. Vidare förelåg en risk att intervjuledarens kroppsspråk och tonfall påverkade respondenten. Effekten av detta kunde bli att respondenten besvarade frågorna på ett sätt som de trodde eftersträvades istället för att besvara frågorna med deras egna tolkningar. Intervjuledaren undvek dock att använda speciella kroppsspråk vilket lät respondenterna diskutera till punkt samt berömde deras svar för att försöka skapa en öppenhet i dialogen. Vidare förtydligades eventuella frågor som respondenten hade under intervjun.

4. Empirisk analys

Den empiriska analysen framför en analys av respondenternas uppfattningar utifrån de områden som presenteras av den teoretiska referensramen. Med andra ord placeras den teoretiska referensramen i en kontext utifrån respondenternas uppfattningar.

4.1 Svensk reglering och revisorns skyldigheter

Respondenterna upplever dennes skyldigheter samt lagstiftning varierat. Respondent N upplever att lagstiftningen och således deras skyldigheter som relativt otydliga medan respondent S upplever skyldigheterna som primärt administrativa. Vidare menar respondent N att de skyldigheter som åligger revisorerna inkluderas inom det interna CMR-systemet och förklarar närmare att revisorn gör en riskbedömning om huruvida risk föreligger samt vart risken kan påträffas inför en revision. Emellertid menar respondent W att lagen är tydlig. Vidare menar respondent W att lagen syftar till riskbedömningar. Respondent K anser ävenledes att lagstiftningen är tydlig och förklarar närmare:

Det kan jag väl tycka, just kring om vi ska anmäla och om vi hittar fel inom lagen av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Vidare förtydligar respondent K:

Sedan är det att vi ska utföra revision enligt ISA, som är riskbaserad. Vi ligger fokus på riskområden och där är det transaktioner som kan vara risk för penningtvätt, ifall det är mycket kontanter. Då ställer vi fler frågor till anställda, personal från utländska företag. Det blir mycket till revisionsteamet att bedöma hur man lägger upp revisionen. Jag tycker den är ganska tydlig.

Respondent K menar följaktligen att lagstiftningen är tydlig utifrån ett rapporteringsperspektiv. Vidare belyser respondenten att en revision skall vara utformad enligt ISA vilken utgår från ett riskperspektiv. Vidare betonar respondenten att ISA är föremål för revisorns bedömningar samt att revisorn primärt fokuserar på områden där revisorn upplever störst risk inför en revision.

Respondent E menar vidare att lagstiftningen syftar till kundkännedom vilket tydligt bekräftas av respondent K som även menar att den nya lagstiftningen ställer högre dokumentationskrav. Vidare menar respondent E att ny lagstiftning som trädde i kraft 2017 påverkar samtliga revisionsbyråer. Respondent E menar även att lagstiftningen i sig själv inte är tillräcklig för revisorer i syfte av att upptäcka penningtvätt och fortsätter med att förtydliga lagstiftningen inte ger någon förklaring för hur denna skall praktiseras. Vidare hävdar respondent E att revisorer inte erhåller ytterligare rådgivning. Med andra ord argumenterar respondent E att revisorer inte erhåller någon utbildning i hur lagstiftningen skall utövas vilket medför att det för revisorer föreligger ett gap mellan tolkningen och praktisering av lagstiftning. Respondent E belyser även det faktum att penningtvätt är mycket sofistikerad verksamhet och en förutsättning för att kunna avgöra om en transaktion är

”misstänksam” måste revisorn besitta omfattande kompetens och förståelse för klientens bakgrundsinformation och transaktionshistorik.

Sammanfattningsvis framgår det av respondenternas uppfattningar diverse uppfattningar av landstingens innebörd. Dock framgår det även att samtliga revisorer inser de skyldigheter som förpliktas av lagstiftningen. Vidare understryker somliga av respondenterna att skyldigheterna kan delvis vara föremål för tolkningar och riskbedömningar. Sammantaget medför respondenternas uppfattningar att revisorernas skyldigheter är föremål för tolkningar revisorer emellan.

4.2 Rapportering av misstänkt aktivitet och intressekonflikter

4.2.1 Rapportering av misstänkt aktivitet

Respondent E menar att en rapport rörande misstänkt aktivitet bör omfatta gedigen beläggning. Respondenten menar även att omfattande bakgrundsinformation är en förutsättning för att en revisor skall upptäcka en avvikande transaktion, alternativt “misstänkt aktivitet”. Vidare belyser respondent E att det måste föreligga kännedom kring vad en oväntad transaktion är för att senare finna den. Respondenten ”ifrågasätter” när det egentligen är rimligt att en revisor kan börja identifiera penningtvätt och ställer frågan:

Självklart skulle kundkännedom och riskbedömning av kundens verksamhet, men när kan du egentligen börja identifiera penningtvätt?

Respondent E problematiserar här revisorns möjlighet att upptäcka avvikande transaktioner och poängterar även att revisorer har begränsade möjligheter att identifiera misstänkt aktivitet. Respondent K bekräftar respondent E och menar att det måste, hos revisorn, föreligga förståelse kring kundens transaktioner samt förståelse av kundens verksamhet. Vidare menar respondent K att om det föreligger oklarheter utnyttjas dataanalyser samt om det inte föreligger risk för penningtvätt tas detta upp med redovisningsansvarig eller ekonomiansvarig. Om det emellertid föreligger risk för penningtvätt tas frågan internt först. Det vill säga, om omständigheterna kräver anmälning till ekobrottsmyndigheten skall frågan inte gå via ägare/styrelse utan inom revisionsbyrån. Respondent K tillägger även att själva bedömningen är för revisorer en ”gråzon” vilket medför att bedömningen är tydligt föremål för subjektiva bedömningar. Respondent K förklarar närmare:

Det är en gråzon där revisorn får göra en bedömning utifrån risknivån helt enkelt och om det är känsliga saker då får man hantera det internt.

Respondent K framhäver att bedömningen att inrapportera misstankar till ekobrottsmyndigheten är en *gråzon* för revisorer där enskilda revisorer baserar sina bedömningar utifrån risknivåer. Vidare understryker respondenten att känsliga områden hanteras internt först.

Vidare diskuteras det av respondent S att det teoretiskt föreligger möjligheten att revisorer förutsätter att det förekommer penningtvätt inom samtliga bolag och därmed genomför en betydlig mer omfattande revision. Konsekvensen blir dock därefter kollektiv bestraffning för samtliga

bolag i och med att revisionsarvoden då ökat kraftigt. Respondent S menar även att det möjligtvis föreligger ett förväntningsgap och förtydligar:

Ja jag anser att vi gör det som krävs av oss sen kanske vissa naturligtvis hade kunnat göra mer men då blir det ju mer att det förväntningsgap men jag tycker som sagt att vi gör det som krävs av oss.

Respondent S belyser tydlig ett eventuellt förväntningsgap som föreligger vid revisorernas förebyggande arbete mot penningtvätt vilket även bekräftas av respondent E som uttrycker att det föreligger lite av ett missförstånd samt lagstiftningen inte innehåller en uppenbar guide. Vidare förklarar respondenten att denna typ av brottslighet är komplext eftersom det oftast är från "insidan" som är involverad alternativt att det är någon som kan företagets interna rutiner. Respondenten anser att man behöver börja arbeta från insidan inom alla företag. Ett relevant exempel som respondenten tar upp är penningtvättskandalerna hos banker. Där anser respondenten att man möjligtvis kunde ha flaggat tidigare i korrelation med att man förbättrar sina egna rutiner, kontrollsystem och interna arbetet. Samtidigt är penningtvätt ett sofistikerat brott vilken försvårar det interna arbetet för finansiella tjänster. Digitaliseringen utvecklas ständigt och något man behöver förbättra är det interna arbetet. Slutligen förklarar respondent E att revisorn inte tittar på alla processer, utan endast de ekonomiska processer som är väsentliga för årsredovisning. Respondent E lyfter dessutom upp problemet med för att man ska kunna rapportera in rapporter till finanspolisen behöver det vara en skälig grund för penningtvätt. I samband med detta har revisionsplikt tagits bort, vilket är en underlättande faktor för de kriminella aktörerna. Vidare förklarar respondent E att den offentliga sektorn behöver knyta kontakt och diskutera mer tillsammans för att förbättra det förebyggande arbetet mot penningtvätt. Detta är det största samhällsproblemet idag, för det finns många offentliga register men ingen diskuterar med varandra. Så länge läget är så, kommer det alltid finnas ett gap anser respondent E. Respondenten förklarar närmare de gap som denne syftar till och ifrågasätter hypotetisk hur revisorer skall hantera denna problematik om *avvikelse* och *misstänkta aktiviteter* är helt odefinierat. Respondent E fortsätter med att retoriskt fråga:

Om avvikelser eller misstänkta aktiviteter är totalt odefinierat. Vad är misstänkta aktiviteter?

Vidare belyser respondenten att bolagsordningen blir här underlaget.

Respondenten exemplifierar med en konstruerad bolagsordning:

Vi ska bedriva byggnadsverksamhet och därmed förenlig verksamhet. Vadå förenlig verksamhet? Jätteotydligt, hur ska man hålla koll på det?

Respondent E belyser tydligt den problematik som föreligger revisorer förutsatt att misstanke och misstänkt aktivitet. Vidare tillägger respondenten förutsatt att misstanke och misstänkt aktivitet är helt odefinierat förlitar sig revisorn på bolagsordningen men menar även att bolagsordningen inte nödvändigtvis förser revision med hjälpande information. Respondent E fortsätter och hävdar att ovan nämnda omständigheter medför stor problematik för revisorer vid upptäckandet av avvikande transaktioner.

Vidare belyser respondent E det faktum att det är ytterst svårt att identifiera avvikande transaktioner under de två första åren. Respondenten benämner fenomenet Big data och menar att samtliga av samhällets större revisionsbyråer inhämtar hela huvudboken vilket innebär således att revisorn får tillgång till samtliga transaktioner. Dock återstår problematiken med att en förutsättning i syfte att identifiera en avvikande transaktion måste det, för revisorn, föreligger omfattande förståelse vad gäller bolagets transaktionshistorik. Med andra ord, förståelse av vad en avvikande transaktion kan vara, i relation till bolagets interna processer och riktlinjer etc, är en förutsättning för att revisorn skall kunna identifiera en avvikande transaktion. Vidare belyser även respondenten att ändringar av interna kontroller, riktlinjer och rutiner påverkar revisorers riskbedömningar samt hämmar revisorers förmåga att tydlig identifiera en avvikande transaktion.

Respondent E förtydligar likaledes att 2017:630 kräver att revisorn vid misstänkt aktivitet skall rapportera detta till polismyndigheten. Då blir frågeställningen om det föreligger misstankar, förtydligar respondenten återigen att allt går tillbaka till kundkännedom. Vidare exemplifierar respondenten med banker och globala verksamheter med enorma investeringar vilket således resulterar i enorma internationella transaktionsnätverk. Här menar respondenten att det är ytterst svårt för revisorer att identifiera avvikande transaktioner som med skälig grund kan härledas till penningtvätt. Respondent E ställer återigen retoriska frågor:

Är det svartarbete eller inte? Hur ska man veta om något är misstänksamt eller inte?

Respondent E klargör återigen den problematik som föreligger revisorer vid upptäckandet av misstänkt aktivitet och poängterar att omfattande verksamheters komplexitet gör det ytterst svårt för revisorer att avgöra vad som är misstänksamt och inte. Respondenten tillägger att även att transaktioner med utlandet medför högre risk men poängterar att revisorer inte erhåller ytterligare rådgivning på hur detta skall uppföljas. Vidare menar respondenten att det är ytterst svårt att under ovan nämnda omständigheter säga vad som är penningtvätt och inte. Respondenten belyser att såvida det inte föreligger ett faktiskt case eller tydliga belägg så det för svårt för revisorer att flagga. Respondenten betonar att klienten bär här ett ansvar i syfte att underminera penningtvättens möjligheter. Respondent E exemplifierar:

Dels för att framförallt det ligger i styrelsen och deras ansvar att tillse att internkontrollmiljön är tillräcklig att säkerställa efterlevnad lagar och föreskrift och även då ha en kontroll miljö som identifierar, förebygger och korrigerar fel. Det kan man aldrig att det är prova styrelsen ansvar, vad ska de som revisorer göra? Det är svårt för revisorer att säga mot kunden? För de kan inte säga att din inköpsavdelning är korrupt, även om man har ganska mycket kött på benen. Så det är väldigt komplicerat.

Respondent E belägger därav styrelser och interna regler och rutiner med ansvar och menar klienten är ansvariga för att säkerhetsställa att lagar och föreskrifter efterlevs samt att interna kontrollsystem identifierar, förebygger och korrigerar fel. Vidare tillägger respondenten att området är mycket komplext där det, trots mycket belägg, är svårt för revisorer att säga emot klienten.

Respondent W hävdar dock att det finns en interkontrollfunktion gällande vad som definierar en misstanke. Vidare hävdar respondenten att det inom revisionsbyrån återfinns interna specialister inom området som rådfrågas först, samt att revisorn bör vara diskret vid ytterligare granskning om det föreligger oklarheter vid granskningen.

Respondent K berättar att denne känner ett samhällsansvar och menar att revisorer skall skriva under revisionsberättelser och belyser även att revisorer måste ha granskat samtliga av de viktiga områdena med hänsyn till riskbedömningar. Vidare tillägger respondenten att det inte är möjligt för en revisor att se allt i och med att de endast genomför dataanalyser, granskar verksamheter via stickprov. Respondenten betonar att revisorer ej syftar till att efterforska brott. Vidare belyser även respondent K vikten av kundkännedom och förklarar närmare:

Hittar vi inget konstigt där så är man kanske nöjd med det. Man får helt enkelt gå in djupare hos de som är förknippade med risk.

Respondenten fortsätter och återkopplar till kundkännedom och menar att:

De kunderna som vi har jobbat med längre har vi mer känsla för, sen kan man inte vara helt säker på för ibland kan det vara de som är mest luriga. Det gäller att vara observant med allt och alla.

Vidare menar även respondent K:

Vi har så pass mycket kontroller i vårt företag och tror att om man skulle vilja göra konstigheter är min bedömning och det man har läst i pressen att man går via de mindre företagen som inte har revisionsplikt.

Respondent K menar således att revisorer inte förutsätter kriminell verksamhet hos sina klienter. Dock tillägger respondenten att områden som är förenade med risk granskas ytterligare. Respondent K bekräftar även respondent E och förklarar att mer erfarenhet av en kund underlättar upptäckandet av avvikande mönster och menar även att de genomför mycket kontroller samt att de verksamheter som syftar till att tvätta pengar vänder sig till verksamheter som inte omfattas av revisionsplikt. Respondent K är även av uppfattningen att personer som avser att tvätta pengar vänder sig till associationer som inte omfattas av revisionsplikt.

Vidare tillägger respondent K att det troligtvis är enklare att exempelvis tvätta pengar i enskild firma än i aktiebolag. Respondent K anser även att avskaffandet av revisionsplikten medför större risk för penningtvätt. Respondenten förklarar närmare att bolag idag kan vara relativt stora första året samt att denne tror att detta fenomen har varit en fråga för Finansinspektionen där det har förekommit fler anmälningar/brott inom bolag som inte är föremål för revisionsplikt och fortsätter:

Min åsikt är att det har försämrats, det har ökat risken för penningtvätt och i andra områden.

Med andra ord anser respondent K att borttagningen av revisionsplikten har haft en negativ inverkan på det förebyggande arbetet mot penningtvätt.

Respondent W hänvisar därtill till att borttagningen av revisionsplikten på mindre företag gynnar de kriminella aktörerna att genomföra dessa brott, för då det inte sker en lika noggrann granskning av årsredovisningen. För vid borttagandet av revisionsplikt hos de mindre företagen, skapar detta ett bortfall vid rapportering till finanspolisen. De mindre bolagen som inte har någon revisionsplikt, behöver inte granska sin årsredovisning via en revisor. Detta är ett stort samhällsproblem upplever respondent W. Respondenten K understryker även kontrasterna mellan större och mindre revisionsbyråer:

I och med att vi är ett stort företag har vi mer material och apparater än de mindre bolag.

Respondent K tillägger därmed att storleken på revisionsbyrån som denne representerar samlar in omfattande mängder av material och således även kontroller tenderar de som önskar tvätta pengar att vända sig till mindre företag som är exkluderade från revisionsplikt. Dock menar respondent S att avskaffandet av revisionsplikten inte påverkar risken i någon större omfattning i och med att omsättningen inom dessa bolag är såpass låg.

I syfte av att erhålla ytterligare förståelse för revisorns uppfattning ställdes frågan vad respondenterna anser om antalet inrapporterade misstankar från revisorer varpå respondent K menar att denne anser att siffrorna är relativt låga. Respondent K tillägger även att det borde vara flera inrapporteringar i och med att man är medveten om vad som pågår i samhället. Vidare menar respondenten att siffrorna borde vara högre utifrån ett riskperspektiv. Respondenten fortsätter även med att betona Skatteverkets effektivisering under de senaste tio åren och är av uppfattningen att detta bör påverka revisorernas effektivitet inom penningtvättsproblematiken.

SKV har blivit tuffare på många saker och många områden, de blir tuffare för varje år. När man bildar bolag, omregistrera sig, kontrolluppgifter m.m. Nu får SKV in varje månad, istället för en gång om året som det var en gång i tiden. Tycker SKV gör ett mycket bra jobb. Klienten har nog mycket svårare att manipulera SKV än vad det var för 10 år sen.

Respondent K menar att kraven för att driva aktiebolag innefattar upprättandet av årliga årsredovisningar vilka är offentliga handlingar. Detta resulterar i att grundare, verklig huvudman samt styrelsen blir offentliga uppgifter. Respondenten poängterar även att Skatteverkets effektivisering bör underminera penningtvättens möjligheter och därefter även främja revisorernas möjligheter av att upptäcka potentiell penningtvätt.

Fortsättningsvis belyser respondent S ett hypotetiskt scenario där revisorer kan göra mer i avseende att upptäcka penningtvätt. Dock blir konsekvensen att revisionsarvoden ökar även för de 99,9 procent av de kunder som "sköter sig". Detta i och med att revisorer då får förutsätta att det förekommer penningtvätt i samtliga bolag. Respondenten lyfter även fram en problematisk erfarenhet där en lärare till respondent har rapporterat in en tydlig misstanke kring penningtvätt men erhöll ingen återkoppling efter inrapportering. Här tillägger respondent att inrapportering av mindre summor kan anses som meningslös. Respondent S:

Ja alltså vi fick reda på av en lärare en gång där han hade en misstanke eller det var väldigt väldigt uppenbart att det handlade om penningtvätt på ett bolag. Det var det kafé med en transaktion på 300 000 och han fick aldrig något svar på vad det var. Han förstod att det var alldeles för små summor det finns liksom inte resurser att utreda så det blir lite meningslöst att anmäla också.

Respondent S problematiserar här revisorns bristande insyn om det faktiskt rör sig om penningtvätt eller ej. Respondent S belyser det faktum att det inte finns tillräckligt med resurser för att utreda alla misstänkta transaktioner som problematiskt för revisorer.

Sammanfattningsvis påvisar respondenternas uppfattningar tydligt på ämnets komplexitet och beskriver tydlig vilka omständigheter som föreligger revisorer samt hur omständigheterna försvårar revisorernas möjligheter att upptäcka penningtvätt. Inom detta avseende är revisorerna överens om vilka svårigheter som föreligger varandra. Här bekräftar revisorerna tydligt varandra och belyser svårigheten av att området underbyggs subjektiva bedömningar. En aspekt som framkommer inom avsnittet är avskaffandet av revisionsplikt. Här föreligger viss nyansering kring respondenternas uppfattningar. Dock föreligger dessa nyansering endast kring allmän påverkan. Med andra belyser samtliga respondenter att avskaffandet av revisionsplikten endast påverkar de bolag men relativt låg omsättning. Vidare medför detta att den penningtvätt som eventuellt kan fortgå inte är av någon större omfattning och blir således inte särskilt problematiskt. Här menar dock andra respondenter att problematiken med avskaffandet av revisionsplikten är av större betydelse där respondent K menar att verksamheter kan vara relativt stora till en början vilket öppnar upp möjligheten för mer vidsträckt penningtvätt.

4.2.2 Intressekonflikter

Respondent K betonar det faktum att majoriteten av kunderna är seriösa och accepterar således processen. Respondent K påpekar dessutom att större koncerner, med flertalet olika VD:ar, tenderar att uppskatta den omfattande kontrollen i och med att koncernen då kan säkerhetsställa att det råder ordning och reda inom koncernens samtliga enheter. Vidare är denna kontrollfunktion av stor vikt om det återfinns utländska dotterbolag. Här tenderar kunder att förvänta sig inrapportering av eventuella risker. Vidare menar även respondent K att penningtvätt är ett känsligt ämne där revisorer kritiskt ska granska deras klienters räkenskaper och där revisorer erbjuder en del konstellersrådgivning kring hur klienter skall gå tillväga och belyser att kunderna förväntar sig professionell granskning av årsredovisningen. Respondent K förklarar även att det har förekommit att de har avslutat en relation där klienterna inte har tillfredsställt revisorernas förväntningar avseende informationsflöden. Exempelvis om klienterna inte har svarat, alternativt är sena med informationsleveranserna, vilket påverkar revisionsberättelsen. Konkret menar respondenten att:

Så ifall företag inte följer tidsplanen kan vi välja att avsluta det.

Respondenten betonar följaktligen att revisorer inte begränsas av klienter och väljer att avstå kundrelationer som inte faller inom ramen för revisorernas förväntningar. Respondent K påvisar här att revisorer inte bortser från etik och moral i syfte av att behålla klienter.

Ytterligare en potentiell intressekonflikt är revisionsarvoden där det framkommer homogena uppfattningar av samtliga respondenter. Med andra ord poängterar samtliga av respondenterna att revisionskostnader ökar i samband med misstankar kring potentiell penningtvätt. Det förtydligas även att detta ej upplevs som en intressekonflikt i och med att offerten tar i beaktande möjligheten av mer omfattande analyser som faller inom ramen för revisorers riskbedömningar. Därmed är offerten anpassad utefter potentiella risker. Vidare förtydligas det av respondent N att riskbedömningar är grunden för samtliga revisionsuppdrag. Respondent K hävdar vidare att ytterligare granskning av bolagets räkenskaper ökar revisionsarvode men att detta fenomen kommuniceras väl i samband med en offert. Vidare menar även respondent K att branscher som är belagda med högre risk är föremål för högre revisionsarvoden. Vidare hävdas det av respondent K och N att om revisorn anser att det inför en revision föreligger hög risk att detta tydligt kommuniceras vid offert och anser att dessa potentiella intressekonflikter inte är ett problem. Respondent W poängterar även att om penningtvätt potentiellt skulle bli aktuellt skulle detta medföra ökade merkostnader på grund av specialister samt att det skulle föreligga ytterligare granskning av revisorer som också skulle det bidra till ökade revisionsarvoden.

Enligt respondenternas uppfattningar hanteras potentiella intressekonflikter med transparens och blir således inte ett problem. Återigen presenterar respondenterna enhetliga uppfattningar och påvisar att revisorer inte uppoffrar etik och moral. Vidare påvisas att intressekonflikter inte påverkar revisorns skyldigheter vilket även resulterar i att revisorns klientrelation inte framgår att vara ett problem.

4.3 Penningtvättens komplexitet

Som det framkommer av 4.2.1 *Rapportering av misstänkt aktivitet* diskuterar respondent E definitionsproblemet med *avvikelser* och *misstänkta aktiviteter* där respondenten ifrågasätter revisorernas handlingsförmåga förutsätta att dessa begrepp är odefinierat. Fortsättningsvis menar respondenten att revisorn då får förlita sig på bolagsordningen. Dock belyser respondenten att bolagsordningen inte nödvändigtvis erbjuder mycket stöd för revisorn. Vidare framkommer det av respondent E att detta är mycket problematiskt där respondenten även betonat att endast avvikelser per automatik inte innebär penningtvätt. Respondent E fortsätter och förklarar närmare att revisorn måste ha tillgång till omfattande belägg där revisorn måste påvisa att transaktioner avviker från interna riktlinjer och rutiner. Sammantaget menar respondent E att dessa omständigheter är ytterst problematiska för revisorer som resulterar i att en definitionsnivå av penningtvätt är en ytterst komplex fråga och ställer fortsättningsvis retoriskt frågan:

Vilken nivå ska man lägga penningtvätt för man kommer alltid få en motfråga? Kopplat kring vad man ska göra rent generellt.

Vidare framför inte respondenten något tydligt svar på frågan där respondenten problematiserar det faktum att frågan saknar ett tydligt svar. Dock tillägger respondenten att det krävs faktiska belägg som kan framföras till styrelsen och revisionsutskott. Vidare belyser även respondenten att det ej kan vara den ena eller den andres jobb och att det måste föreligga ett samarbete parterna emellan. Respondenten fortsätter med att betona vikten av KYC. Dock framförs det även av

respondenten att revisorn bör tilläggningsvis besitta kompetens kring sin klients interna arbete. Respondent E:

Nu är det framförallt KYC som man verkligen trycker på. Men det skulle möjligtvis behöva kompenseras kring vad är det internt man behöver göra?

Respondent E framför därav att kundkännedom är en avgörande faktor men tillägger även kompetenser kring klientens interna arbete är av stor vikt. Således kan revisorer inte endast förlita sig på kundkännedom (KYC) och ID-kontroll.

Respondent E menar vidare att upptäckten av penningtvätt är beroende av ett samspel mellan berörda aktörer och att revisorn skall utvärdera verksamhetens rutiner. Försättningsvis förklarar respondenten att en misstanke grundas även utifrån klientens interna utformning. Med andra ord poängterar respondenten att det är först vid en förståelse av klientens arbetsprocess som revisorn kan identifiera misstänkt aktivt och förtydligar:

För det är där någonstans man kan få misstanke om penningtvätt, för det är mängder av transaktioner vi pratar om.

Respondent E poängterar är att det först vid ett samarbete mellan revisorn och klienten som revisorn kan identifiera penningtvätt. Respondenten understryker att det är en förutsättning för revisorer att det förekommer en samverkan mellan revisorn och klienten. Respondent E fortsätter och förtydligar med den retoriska frågan:

Hur samverkar de för att uppnå att man kan förebygga att penningtvätt sker?

Respondent E betonar som sagt samarbetet mellan klienten och revisorn och menar vidare det är först vid ett eventuellt samarbete som lagstiftningen har möjlighet att vara effektiv. Respondenten beskriver närmare frågeställningar som uppstår för revisorer vid identifiering av en avvikande transaktion och menar att dessa frågeställningar måste besvaras av klienten. Vidare hävdar respondenten att vid ett samarbete med klienten medför att revisorn kan säkerhetsställa att denne har tillgång till tillräckligt med information. Respondent E illustrerar med ytterligare en retorisk frågeställning:

Skulle man göra större insättning, större amortering. Mer eller mindre oklara frågor? Vad har du fått dessa pengar ifrån? Det finns mönster man måste tillgodose, om kunden brukar göra insättning vid speciella intervaller. Mer kopplat till granskning av internkontroll och det som sägs i förvaltningsrevision angående lagar och regler. Snarare än enskilda stickprov, det tror respondenten inte på. Det är mer tur än skicklighet att hitta det via stickprov.

Här berör även respondent E utmaningen som föreligger vid identifierande av avvikande transaktion samt svårigheten att därefter bedöma om transaktionen hänför penningtvätt eller inte. Respondent exemplifierar med avvikande transaktioner som ej är penningtvätt. Respondenten problematiserar möjligheten att avgöra ursprunget av en avvikande transaktion. En revision bygger

på stickprovskontroller där respondent E tydligt belyser vikten av klientens interna kontroller vid penningtvättsproblematiken och menar vidare att stickprov bygger mer på tur än skicklighet.

Respondent K problematiserar även det faktum att penningtvätt är sofistikerad kriminalitet samt de efterföljande konsekvenser som medföljer:

Det är sofistikerat kriminalitet, vilket gör det så mycket svårare. De som är riktigt smarta och gör felaktigheter har säkert experter bakom sig för att kringgå både Skatteverkets kontroller och revisorns/bolagets granskningar.

Med andra ord belyser respondent K att kriminella nätverk utnyttjar finans-, redovisning och revision experter i syfte av att kringgå Skatteverkets kontroller samt revisorernas granskningar. Detta fenomen präglar tydligt revisorers bristande möjlighet att upptäcka avvikande transaktioner.

Penningtvättens komplexitet korresponderar även väl med uttalanden från respondent N och respondent S som lyfter fram det faktum att det inte åligger revisorn att förutsätta om det förekommer penningtvätt vid en revision. Respondent S påpekar även att revisorer i sin yrkesroll inte söker fel utan söker efter belägg som styrker att redovisningen är korrekt utformad. Respondent S förtydligar: (...) *egentligen handlar om att samla bevis om att allt är rätt*

Respondent N bekräftar respondent S och betonar att revisorn yrkesroll inte inkluderar att granska all bokföring och redovisning i detalj utan snarare gör riskbedömningar som syftar till att identifiera väsentliga fel. Konsekvensen av detta förtydligas av respondent K som menar att revisorer därav aldrig kan upptäcka allt. Respondent K:

Vi kan aldrig upptäcka allt. Det hade inte kunnat undersöka allt för då hade revisionen blivit alldeles för tjock eller vad man ska säga vi bedömer ju risker och utifrån det så lägger vi olika mycket fokus på på där det kan förekomma väsentliga fel.

Respondent N understryker därefter att det inte faller inom yrkesrollen att upptäcka allt. Respondent N menar även att en revision som skulle finna allt hade varit ohållbart omfattande samt att revisorernas yrkesroll bygger på riskbedömningar där yrkes syftar till att finna väsentliga fel. Respondent W bekräftar respondent N, K & S och hävdar att revisorer aldrig kan upptäcka allt, dels för att det inte finns tillräckligt med resurser, dels att tiden inte är nog. Respondent W tillägger att yrket inte bygger på att efterforska brott. Respondent W belyser att revisorns uppgifter är att granska bolagets årsredovisning. Det måste de göra ur ett objektiva perspektiv, vilket leder till att varje revisor inte kan förutspå penningtvätt. Vidare bekräftar respondent W respondent S och menar att yrket grundas ur att påvisa att redovisningen är korrekt utformad och menar att revisorer inte erbjuder 100 procentiga garantier. Respondent W: *“Vi säkerställer endast att det som redovisas stämmer till 95 %.”*

Den grundläggande utgångspunkten som respondent N, S & W beskriver bekräftas av samtliga respondenter. Dock framförs det respondent W att lagstiftning som trädde i kraft 2017 förpliktar revisorer med mer detaljerade kontroller jämfört med innan. Respondent W berättar närmare att vid påskrivning av revisionsberättelsen behöver de dubbelkolla bolagets förvaltning och bevilja ansvarsfrihet, då en revisor inte vill bevilja ansvarsfrihet för ett företag som står för någon form av

kriminell verksamhet. Men samtidigt poängterar respondent W att revideringen skiljer sig åt beroende på verksamhet, till exempel en butik. Här behöver revisorn göra en viss kassagranskning då det förekommer en större kontanthantering än hos andra företag. Vidare säger även denna respondent att penningtvätt med kontanter känns som en högre risk än digital penningtvätt, men att den digitala är mycket mer komplicerad att identifiera. Det är ett stort samhällsansvar som läggs på revisorn då penningtvätt förekommer i olika former och utvecklas ständigt med digitaliseringen, vilket försvårar det förebyggande arbetet för revisorn. Vidare hävdar även respondent S att det råder tydlig intern etik.

Respondent N förtydligar och går in på samma spår som resterande respondenter gällande att revisorer aldrig kan upptäcka allt, för det finns inte tillräckligt med resurser. Vidare går respondenten djupare in på att revisorer bedömer risker och lägger fokus där det kan förekomma väsentliga fel. De kan inte utöver detta, förutspå att alla bolag använder sig av penningtvätt. Men givetvis vid misstanke av att penningtvätt sker det en större insats av revisionen för att försöka hitta en skälig grund för penningtvätt. Utifrån detta blir det en större utbetalning till revisorn då det krävs ett gediget arbete för denna typ av brott och att revisorer ska utföra detta på alla bolag kommer i längden bli ohållbart för både revisorn och klienten. Respondent N menar att kunder oftast förväntar sig att revisorer ska upptäcka allt och med tanke på att revisionsplikten är borta hos de mindre bolagen blir det allt svårare.

Respondent N är även av uppfattningen att avskaffandet av revisionsplikten medför att det förekommer penningtvätt som går upptäckt och berättar närmare:

I och med avskaffandet av revisionsplikten för några år sedan finns det garanterat fler bolag där det inte upptäcks.

Vidare påpekar respondent N att om avskaffandet av revisionsplikten öppnar upp för penningtvätt. Dock anser inte respondent N att avskaffandet av revisionsplikten är negativ men tillägger att det bör finnas kontrollfunktion för de bolag som inte faller inom ramen för revisionsplikten som syftar till att försvåra penningtvätt.

Sammantaget framkommer det homogena uppfattningar av samtliga respondenter där de belyser omständigheter som tydligt försvårar revisorernas förebyggande arbete mot penningtvätt och menar att rådande omständigheter sätter en tydlig prägel på revisorernas samhällsroll inom penningtvättsområdet. Genomgående beskriver respondenterna svårigheten med att identifiera en avvikande transaktion samt även därefter avgöra om den avvikande transaktionen kan härledas till penningtvätt. Ytterligare en aspekt som genomsyrar analysen är det faktum att revisorer inte förutsätter penningtvätt förutsatt att revisorn inte anser att det föreligger risk för detta. Vidare framkommer det av respondenternas uppfattningar att revisorer inte syftar till att hitta fel utan att dennes arbetar till att säkerställa att redovisningen till 95 procent är korrekt utformad där revisorn tar hänsyn till riskbedömningar som syftar till att identifiera väsentliga fel.

5. Diskussion

I detta kapitel diskuteras den empiriska analysen utifrån den teoretiska referensramen och respondenternas tolkningar lyfts fram i samband med litteraturen.

5.1 Sammanfattande tabell

De två perspektiven	Samhällsförväntningar	Respondenternas uppfattningar
Revisorers skyldigheter och svensk reglering	<ul style="list-style-type: none"> • Revisorerna behöver bli mer effektiva. • Lag (2017:630) ska fungera som en varningssignal • Rapportera in misstankar 	<ul style="list-style-type: none"> • Varierande åsikter • Tydlig kontra otydlig lagstiftning • Fokus på riskområden • Nya lagstiftningen
Perspektiv 1 – (Pessimistisk) Rapportering av misstänkt aktivitet och intressekonflikter	<ul style="list-style-type: none"> • Problematiserar revisorernas ställningstaganden • Belyser konsekvenserna av revisorernas ställningstaganden • Ifrågasätter kundrelation mellan klient och revisor • Bygger på identifiering av samtliga avvikande transaktioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Problematiken med att upptäcka avvikande transaktioner • Behöver ha omfattande belägg • Komplex brottslighet • Borttagandet av revisionsplikt • Ingen tydlig guide • Rapportera in endast avvikande mönster • Penningtvätt är ett känsligt område • Revisionsarvoden upplevs inte som ett problem
Perspektiv 2 Penningtvättens komplexitet	<ul style="list-style-type: none"> • Försvårande omständigheter • Saknas en tydlig definition av misstanke • Revisor är inte förpliktade att efterforska brott • Revisorerna har en ensam roll inom penningtvättsproblematiken 	<ul style="list-style-type: none"> • Behöver ha omfattande belägg • Fokus på Kundkännedom och ID-kontroller • Ej efterforska brott • Samarbete mellan klienten och revisorn • Kan inte upptäcka allt

5.2 Svensk reglering och revisorns skyldigheter

Respondenterna påvisar insikt inom vilka skyldigheter som åligger dem genom lagstiftning där de förtydligar att de är medvetna om att de är förpliktade att vid misstanke om avvikande transaktion som troligtvis härleds till penningtvätt skall detta inrapporteras till Polismyndigheten. Lagstiftningen förtydligar enligt 4 kap § 2 att ifall det förekommer avvikelser eller misstänkta transaktioner ska detta uppmärksammas. Därav är revisorer inte förpliktade att identifiera penningtvätt utan endast avvikande transaktioner. Således stämmer revisorernas uppfattning överens med lagstiftningens förpliktelser. Vidare poängterar lagstiftningen kundkännedom vilket även framkommer som en central del av respondenters uppfattningar. Dock föreligger viss nyansering av respondenternas uppfattningar av lagstiftningen. Somliga anser att lagstiftningen är otydlig samt att lagstiftningen i sig inte erbjuder de förutsättningar som krävs för revisorer i syfte att upptäcka och utrota penningtvätt. Vidare poängteras det av somliga respondenter att lagstiftningen är föremål för tolkning vilket ger utrymme för subjektiva bedömningar av i vilken utsträckning revisorernas skyldigheter sträcker sig. Andra menar dock att lagstiftningen är tydlig och tolkar innebörden som endast administrativa skyldigheter.

Det föreligger därav viss oklarhet mellan revisorer huruvida lagstiftningen skall tolkas där somliga respondenter även påpekar att lagstiftningen är öppen för subjektiva bedömningar. Vidare innebär de olika tolkningarna av lagstiftningen mellan revisorerna att deras uppfattningar av dennes skyldigheter kan placeras på olika nivåer. Det vill säga att revisorer har olika tolkningar kring vilken utsträckning dennes skyldigheter stäcker sig. De olika tolkningarna kan här jämföras med Norton (2018) och Murrays (2018) argumentationer om att revisorer vid tolkningssituationer tenderar att främja privata och kooperativa intressen. Revisorernas tolkningar av omfånget av lagstiftningen medför även att revisorernas uppfattningar kring vilken nivå dennes skyldigheter stäcker sig är föremål för subjektiva bedömningar revisorer emellan. Slutligen påverkar revisorernas olika uppfattningar inom frågan att revisorernas förebyggande arbete inte blir homogent. Vidare kan de olika uppfattningarna ställas i relationen med Revisionsinspektionens (2020) undersökning som menar att revisorer är förpliktade att förstå sig på regelverket och menar vidare att revisorer tenderar att brist i sin förståelse för regelverket. De olika uppfattningarna kan således tyda på revisorernas bristande insyn i regelverket. Dock framkommer det av respondent E att lagstiftningen inte erbjuder något tydligt stöd samt att revisorer inte erhåller ytterligare rådgivning inom hur de skall hantera penningtvättsproblematiken. Då blir frågan hur revisorer skall erhålla förståelse för regelverket om de inte erhåller tydlig och explicit rådgivning i hur de skall tolka lagstiftningen och således deras skyldigheter? Revisionsinspektionen (2020) fortsätter och betonar vikten av riskbedömningar vilket dock framkommer av samtliga respondenter som menar att riskbedömningar är en central del av revisorernas arbete. Sammantaget resulterar de olika uppfattningarna av tolkningen av lagstiftningen i tvetydigheter för revisorer. Förutsatt att lagstiftningen är föremål för subjektiva bedömningar på vilken nivå skall revisorer då placera penningtvätt i syfte att identifiera avvikande transaktioner.

Norton (2018) förtydligar likväl som lagstiftningen att revisorer inte skyldiga till att upptäcka penningtvätt utan endast förpliktad att rapportera misstänkt aktivitet vilket stämmer överens med respondenternas uppfattningar. Respondenternas återkopplar i samtliga områden till identifiering av avvikande transaktion. Med andra ord framkommer det av respondenterna att de inom sitt förebyggande arbete mot penningtvätt syftar att identifiera avvikande transaktioner och mönster.

5.3 Rapportering av misstänkt aktivitet och intressekonflikter

I den teoretiska referensramen framförs det av Murray (2018) samt Norton (2018) ett ifrågasättande av revisorers tydliga ställningstagande mot kooperativa intressen snarare än beskyddandet av det allmänna intresset. Här uppstår det skiljaktigheter mellan den samhällsförväntning och respondenternas uppfattningar. Vidare betonar respondenterna att penningtvätt kan uppfattas som ett relativt känsligt ämne vilket kan påverka revisorns uppförande men påverkar inte dennes syn på faktiska skyldigheter. Vidare understryker respondenterna de omständigheter som råder och menar det inte fråga om huruvida revisorer bortser ifrån sitt samhällsansvar i beskyddandet av det allmänna intresset utan att revisorer saknar förutsättningar i syfte av att spela en avgörande roll inom penningtvättsproblematiken. Vidare bekräftas det av samtliga respondenter att samtliga revisionsbyråer påverkas av den nya lagstiftningen och därav anpassar sin yrkesutövning utifrån det skyldigheter som föreligger dem. Dock fortsätter respondenterna att belysa ämnets komplexitet och problematiserar försvårande omständigheter vilka kraftigt hämmar revisorns möjligheter att upptäcka samt rapportera in misstankar om penningtvätt. Här uppvisar återigen undersökningen bestridande uppfattningar där Murray (2018) och Norton (2018) ställningstaganden som bygger på att revisorer brister inom de skyldigheter som åligger dem.

Murray (2018) problematiserar att revisorer är unika till sitt yrke baserat på det faktum att de erhåller ersättning från de som är föremål för deras granskningar vilket medför intressekonflikt. Det faktum att revisorer är unika utifrån det faktum att revisorerna erhåller ersättning är inte en uppfattning utan som sagt ett faktum. Av denna anledning är det inte av möjligt att jämföra uppfattningar. Vad som dock blir intressant att jämföra är konsekvensen av detta faktum. Murray (2018) anser som sagt att detta medför en tydlig intressekonflikt. Dock bemöter respondenterna denna problematik och betonar att detta ligger i yrkets natur och att revisorer anpassar sin yrkesroll utefter. Vidare menar respondenterna att seriösa kunder är medvetna om omständigheter och accepterar den process som efterföljer. Vidare exemplifierar respondenterna med att revisionsarvodet anpassas utefter revisorns riskbedömningar och motsvarar en rättvisande bild av revisionsarvodet. Med andra ord upplever inte respondenterna att den potentiella intressekonflikten är lika problematisk som Murray (2018).

Norton (2018) upplever att revisorerna utnyttjar sin position och problematiserar revisorernas samhällsättaganden. Vidare anser Norton (2018) att det föreligger tekniska brister i relationen mellan klienten och revisorn vid inrapportering av avvikande transaktioner. Utifrån detta upplever respondenterna att det finns ett förväntningsgap mellan samhällsförväntningarna och deras egen arbetsprocess. För respondenterna förtydligar att man behöver ha omfattande belegg för att kunna rapportera in misstänkta avvikelser. Samtidigt som respondenterna upplever att de gör sitt yttersta för att rapportera in alla avvikande transaktioner, men de är tydliga med att det kommer förekomma bortfall. Återigen är penningtvätt ett känsligt område, där de inte kan misstänka alla klienter, därför är det svårt att säkerställa vad som inte är en avvikande transaktion samt vad som är en avvikande transaktion. En betraktning av ovan nämnda aspekter framkommer det inte av det pessimistiska synsättet och därmed inte präglar den samhällsförväntningen. Vidare är detta grunden för de skiljaktigheter som föreligger mellan aktuell samhällsförväntning och respondenternas uppfattningar.

5.4 Penningtvättens komplexitet

Norton (2018) problematiserar det faktum att det saknas en tydlig definition av misstanke samt misstänkt aktivitet vilket bekräftas av respondenterna där respondent E menar att förutsatt att misstanke och misstänkt aktivitet är helt odefinierat medför detta svårigheter för revisorer att identifiera avvikande transaktioner. Här tillägger även respondenten att, förutsatt att misstanke och misstänkte aktivitet inte adresseras av en definition, får revision förlita sig på bolagsordningen. Dock tillägger respondenten även att bolagsordningen inte nödvändigtvis inte medför ytterligare stöd. Därav råder det omfattande försvårande omständigheter för revisorer inom penningtvättsområdet.

Ytterligare en utmaning som Norton (2018) belyser är det faktum att revisorns expertis kan användas i syfte att konstruera avancerade och legala associationer inom vilka såväl legala som illegala tillgångar kan strömma. Vidare belyser Norton (2018) det faktum att finans- och redovisningsexperten tillsammans med sofistikerad bokföring försvarar revisorns möjlighet att upptäcka "röda flaggor". Detta bekräftas tydligt av respondenterna som poängterar att upptäckten av penningtvätt förutsätter omfattande analyser och bedömningar. Naheem (2020) och Lenz & Sarens (2012) lyfter upp problematiken med att det inte finns ett tydligt samarbete mellan tillsynsmyndigheten och de finansiella tjänsterna. Detta ger en negativ inverkan på revisorerna för då de inte får någon tydlig informationsguide bortsett från den givande lagstiftningen som kom ut 2017. Vidare menar Naheem (2016) att detta skapar en otydlighet mellan berörda aktörer. Ett samarbete skulle kunna anses som ett effektivt verktyg mot penningtvätt samt att aktörerna inte enbart förlitar sig på rättssystemet och kontrollteknik. Naheem (2016) poängterar att om företagen ska använda sig av dikotomin behöver man säkerställa att resurserna prioriteras. Detta är något som måste ske inom det interna arbetet, för de anställda utgår endast från företagets egna finansierings och resursprioriteringar. Vidare stämmer detta tydligt överens med respondenternas uppfattningar. Respondenterna hävdar vidare att ett samarbete är en förutsättning för att revisorer skall ha möjlighet att upptäcka avvikande transaktioner. Vidare tillägger även respondent E att det är först när det föreligger ett samarbete mellan revisorn och dennes klient som lagstiftningen kan bli effektiv.

Vidare utmanar Cooper, DJ. & K. Robson (2006) både litteratur som ifrågasätter revisorers bristande etik samt de samhällsantaganden som framförs av Murray (2018) och Norton (2018). Vidare menar Cooper, DJ. & K. Robson (2006) att det råder stark kommersiell etik inom "The Big Four". Detta bekräftas av respondent S, som representerar (...) inom "The Big Four" som tydligt förtydligar att revisionsbyrån har höga krav och förväntningar på sina revisorer och upprätthålla ett etiskt förhållningsätt.

Naheem (2016) fortsätter och menar att det primärt inte åligger revisorn att misstänka brott samt att revisorn inte anses som den ledande aktören vad gäller att upptäcka penningtvätt vilket även understöds av respondenterna. Vidare lyfter respondenterna uttryckligen fram ämnets komplexitet som en stor problematik samt belyser tydligt de försvårande omständigheter som föreligger ämnet vilket präglar revisorernas möjligheter att upptäcka avvikande transaktioner.

Murray (2018) exemplifierar ytterligare aspekter som försvårar för revisorer med det brittiska civilrättsmålet Credit Agricole vs Papadimitriou. Av domslutet formar Lord Sumption praxis och förtydligar att endast möjligheten av att det skulle föreligga oklarheter är inte skäl nog att försvara

en utredning. I och med att en revision bygger stickprovskontroller menar respondent N även att för att revisorer skall upptäcka allt måste denne granska allt vilket är ineffektivt för både revisorn samt likväl klienten. Lord Sumption hävdar vidare att endast möjligheten av illegitimitet inte faller inom ramen för skyldigheter att förutsätta brottslig verksamhet. Vidare stämmer denna utgångspunkt väl överens med respondenternas uppfattningar. Vidare belyser respondenternas att dennes utgångspunkt inte är att identifiera felaktigheter utan att försäkra sig till 95 procent att den redovisning som klienten har presenterat är korrekt. Med andra är revisorns utgångspunkt inte att identifiera fel utan att tillförsäkra att redovisningen är korrekt utformad. I samband med detta hävdar respondenterna tydligt att de inte förutsätter penningtvätt vid en revidering. Respondenterna belyser en teoretisk utgångspunkt som bygger på en förutsättning att det förekommer penningtvätt inom samtliga bolag där dock konsekvensen blir kraftig ökning av revisionskostnader för samtliga bolag vilket är enormt ineffektivt samt ej hållbart.

6. Slutsats

Slutsats är studiens avslutande kapitel där studiens slutsatser och bidrag presenteras. I det avslutande kapitlet sammanställs undersökningen som helhet och sammanfattar författarnas observationer.

6.1 Slutsats

Syftet med studien är att belysa *hur revisorer ser på sin roll avseende penningtvättsbekämpning* samt undersöka *hur korresponderar revisorns uppfattning med de samhällsförväntningar som framställs av litteraturen*. Vidare landar studien i att revisorer känner ett samhällsansvar men belyser en rad försvårande omständigheter vilka hämmar revisorernas möjlighet att vara ett effektivt verktyg för utrotningen av penningtvätt.

Som stöd i syfte av att undersöka hur revisorernas uppfattningar förhåller sig till de samhällsförväntningar som tolkas av litteraturen används en teoretisk referensram som primärt underbyggs två aspekter inom vilka litteraturen har två primära synsätt på revisorns möjlighet att identifiera avvikande transaktioner. Den pessimistiska synen förutsätter att revisorer har möjlighet, under rådande omständigheter, att spegla en central samhällsroll. Här påträffas den tydligaste skiljaktigheten mellan respondenternas uppfattning och samhällsförväntningarna. Här menar respondenterna, till skillnad från litteraturen, att penningtvätt ett komplext område där det föreligger omfattande försvårande omständigheter vilka hämmar revisorns möjlighet att identifiera avvikande transaktioner. Vidare framkommer det av respondenternas uppfattningar är det inte fråga om huruvida revisorn främjar privata intressen utan snarare att rådande omständigheter hämmar revisorns möjligheter att upptäcka avvikande transaktioner.

Med utgångspunkt från den empiriska analysen och litteraturens samhällsförväntningar framgår det således av respondenterna att Norton (2018) och Murray (2018) inte ger en rättvisande bild av deras arbete. Vidare belyser respondenterna problematiken med att det inte finns en tydlig guide för hur revisorer skall praktisera sina skyldigheter. Med andra ord är revisorns skyldigheter föremål för subjektiva tolkningar. Här medför även avsaknaden av tydliga riktlinjer och rutiner tvetydigheter för revisorerna om huruvida deras förebyggande arbete mot penningtvätt skall utformas, vilket tydligt präglar revisorns arbete. Vidare framhäver undersökningen att penningtvätt bygger på sofistikerad och avancerad brottslighet vilket försvårar granskningen som revisorn utför. I grund och botten ska revisorn endast rapportera in om det förekommer ett avvikande mönster. Ett avvikande mönster, alternativt avvikande transaktioner, kan omfatta olika faktorer. Det kan innefatta kontanthantering, en stor transaktion alternativt en stor insättning. Dessa aspekter hämmar revisorns möjlighet att upptäcka avvikande transaktioner. Fortsättningsvis är inte revisorn förpliktad att efterforska brott. I och med komplexiteten av ämnet kan det förutsättas att det förebyggande likaså faller inom ramen för komplexitet. Dessa aspekter tas inte i beaktande inom de samhällsförväntningar som framförs av det pessimistiska synsättet, vilket lägger grunden för de skiljaktigheter som föreligger vid revisorernas uppfattningar respektive samhällsförväntningarna.

Avseende det andra perspektivet med penningtvättens komplexitet påvisar studien att revisorernas uppfattningar överensstämmer med litteraturens samhällsförväntningar. Revisorerna bemöter och problematiserar samtliga av de aspekter som framkommer och problematiseras inom litteraturen. De primära som lyfts fram av Murray (2018), Norton (2018), Naheem (2016), Cooper, DJ. & K. Robson (2006) och Lenz & Sarens (2012) är problematiken som föreligger revisorer vid identifieringen av avvikande transaktioner. Ytterligare aspekter som betonas av Naheem (2016) är det faktum att revisorns skyldigheter inte faller inom ramen för efterforskning av brott samt att revisorerna primära uppgift att utifrån riskbedömningar granska sina klienters räkenskaper samt identifikation av väsentliga fel. Vidare bemöter och problematiserar respondenterna samtliga av de försvårande omständigheterna som tydligt beskrivs.

Sammanfattningsvis innebär respondenternas uppfattningar i kombination med heterogena samhällsförväntningar det faktum att utredningen om hur revisorernas uppfattningar förhåller sig till samhällsförväntningarna inte kan adresseras med ett enhetligt svar.

Slutligen uppvisar dock respondenterna att penningtvätt kan vara ett känsligt ämne för revisorer där revisorer inser att deras intresse går i linje med sina klienter. Dock uppvisar respondenterna insikt inom problematiken och menar att revisorerna ämnar att förminska problematiken med potentiella intressekonflikter. Detta exemplifierar via att revisorer är transparenta vid offerterna och anpassar denna utifrån riskbedömningar. Dock kvarstår problematiken med potentiella intressekonflikter i och med att revisorerna är beroende av de aktörer som är föremål för deras granskningar. Problemet härstammar dock från naturen av yrkesrollen och kommer fortsättningsvis vara en potentiell intressekonflikt. Så länge yrket avlönas av de aktörer som är föremål för dennes granskningar kommer problematiken med potentiella intressekonflikter kvarstå. Upplägget där en privat aktör förväntas att skydda samhället från de aktörer som underbygger hela verksamheten bygger initialt på en intressekonflikt. I syfte av att dra problematiken till sin spets kan detta jämföras med att om polisen skulle avlönas av kriminella verksamheter. Jämförelsen kan eventuellt upplevas som extrem men återspeglar, utan överdrift, de premisser som föreligger revisorer.

Avslutningsvis påvisar undersökningen att det föreligger försvårande omständigheter för revisorer inom deras förebyggande arbete mot penningtvätt. Vidare påvisar undersökningen ämnets komplexitet, där en förutsättning för upptäckten av avvikande transaktioner som kan härledas till penningtvätt kräver premisser som inte faller inom ramen för revisorernas yrkesroll. Med andra ord kräver upptäckten av penningtvätt mer omfattande utredningar som syftar till efterforskning av brott, vilket inte faller inom ramen för revisorns skyldigheter. Slutsatsen blir således att revisorer saknar, under rådande omständigheter, möjligheten att spela en ensam och avgörande roll inom penningtvättsproblematiken. Konsekvenser bör därefter resultera i att det etableras ett ytterligare kontrollorgan som kompletterar revisorernas arbete. Med andra ord påvisar studien att det bör etableras en organisation/ myndighet som syftar till förebyggande arbete mot penningtvätt som inte faller inom ramen för de premisser som föreligger revisorer. Det vill säga en organisation som ej är avlönad av de verksamheter som är föremål för deras granskningar. Vidare uppvisar även studien att ämnets komplexitet medför att det förebyggande arbetet bör omfatta efterforskning av brott. Detta medför att den förslagna organisationen bör därmed ämna att efterforska brott. Vidare skulle detta komplimentera revisorernas förebyggande arbete. Dock föreslås inte att revisorer skall befrias sina förpliktelser inom penningtvättsproblematiken då revisorer besitter information som

är väsentlig inom upptäckten av penningtvätt. Studien uppmanar endast ett upprättade av ett organ som tar efter där revisorernas förutsättningar brister.

6.2 Förslag till framtida forskning

Undersökningen har påvisat problematiken som föreligger penningtvättsområdet och det skulle således vara av intresse att undersöka potentiella ytterligare åtgärder som samhället kan vidta i syfte att utrota penningtvätt. Vidare framförs det av somliga respondenter att de som syftar till att tvätta pengar vänder sig mindre byråer av den anledningen att de revisionsbyråer som varit föremål för undersökningen globalt etablerade institutioner. Ett resultat av det globala etablissemang är omfattande kontroller i kombination med avancerad kompetens och expertis. Mer konkret framkommer det av undersökningens respondenter att de som ämnar att tvätta pengar vänder sig till mindre etablissemang i syfte av att kringgå de aspekter som efterföljer globalt etablerade institutioner. Därav skulle det vara av intresse att undersöka hur mindre revisionsbyråer bemöter penningtvättsproblematiken.

Referenser

Artiklar

Castanheira, N., Lima Rodrigues, L. and Craig, R. (2010), "Factors associated with the adoption of risk-based internal auditing", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 25 No. 1, pp. 79-98.

David J. Cooper., D.J, Robson, K. (2006). Accounting, professions and regulation: Locating the sites of professionalization. *Accounting, Organizations and Society* 31 (2006) 415–444

Lenz, R., & Sarens, G. (2012). Reflections on the internal auditing profession: what might have gone wrong? *Managerial Auditing Journal*, 27(6), 532-549.

Murray (2018). The cost of not wanting to know - the professions, money laundering and organised crime. *Journal of Financial Crime*, Vol. 25 No.1, pp.218-229.

Naheem, M.A. (2016). Internal audit function and AML compliance: the globalisation of the internal audit function. *Journal of Money Laundering Control*, 14(9), 459-469.

Naheem, M.A. (2020), "The agency dilemma in anti-money laundering regulation", *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 23 No. 1, pp. 26-37

Norton (2018). Suspicion of money laundering reporting obligations: Auditor compliance, or sceptical to engage? *Journal of Critical Perspectives on Accounting*, Vol.50, pp. 56-66.

Yeoh, P. (2019), "Banks' vulnerabilities to money laundering activities", *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 23 No. 1, pp. 122-135.

Bok

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. tredje upplagan Stockholm: Liber

Bryman, Alan & Bell, Emma (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber

Dalen, Monica (2015). *Intervju som metod*. 2., utök. uppl. Malmö: Gleerups utbildning

Jacobsen, Dag Ingvar (2012). *Förståelse, beskrivning och förklaring: introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. 2., uppdaterade och utök. uppl. Lund: Studentlitteratur

Hemsida

Revisionsinspektionen. (2020). *Vilket ansvar har en revisor?*
<https://www.revisorsinspektionen.se/vanliga-fragor-och-svar/ansvar-och-uppgifter/vilket-ansvar-har-en-revisor/>

SVT Nyheter. (2020). *FBI utreder svenska banker- aktierna rasar*. Hämtad 2021-01-14 från <https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/fbi-utreder-svenska-banker-aktierna-rasar?fbclid=IwAR0SdZaEKiOR8StO-gFqKV609hTFt0RITgSWWdXxtR6Ag4hyBDZ4OpWu5LI>

Lag

SFS 2017:630. Lag om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Stockholm: Finansdepartementet.

Propositioner

Regeringens proposition 2016/17:173 Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. 2017.04.20, Stockholm

Rapporter

Accountancy Europe. (2017). *Auditor's role in fighting financial crime: Standing up to fraud, corruption and money laundering Information paper*. Brussels: Accountancy Europe.

Finansinspektionen. (2013). *Penningtvätt. En nationell riskbedömning*. Stockholm: Finansinspektionen

Revisionsinspektionen. (2020). *Tematillsyn – revisionsföretags och revisorers tillämpning av penningtvättslagen*. Stockholm: Revisionsinspektionen

Vesterhav D., Korsell L., Skinnari J. & Stenström A. (2011). *Penningtvätt – Rapportering och hantering av misstänkta transaktioner*. Brå, rapport 2011:4. Västerås; Edita Nordstedts.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

van Duyne, Petrus C. m.fl. (red.) (2003). *Financial investigations of crime. A tool of the integral law enforcement approach*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers.

Bilaga 1

Intervjuguide

Bakgrundsfrågor:

Som jag har tolkat det är du en auktoriserad revisor?

Hur länge har du arbetat med revision?

Hur länge har du arbetat som auktoriserad revisor?

Stor, mellan eller liten byrå?

Har du något specialtområde?

Har lagen om penningtvätt påverkat ditt arbete?
Revisionsarbetet?

Tycker du att lagen är tydlig om vad revisorer förväntas göra för att motverka penningtvätt?

Har den nya penningtvättslagen från 2017 påverkat era kundrelationer med både befintliga och potentiella?

Hur genomför ni en kontroll av en ny kund?

Hur påverkar det er kontakt med kunden?

Anser du att ni har fått rätt utbildning för att upptäcka penningtvätt?

Vidarebefordras utbildningen till hela kontoret?

Kontrollerar du någon bransch extra noggrant?
Företag med mycket kontanthandel?
Byggbranschen med mycket svart arbetskraft?
Restaurangbranschen?

Vad har du för kriterier en kund måste uppfylla?

Tror du att det räcker för att undvika kunder som håller på med penningtvätt?

Har du någon gång misstänkt penningtvätt hos en kund?

Om ja: Vad föranledde misstanken?

Om nej: Vad tror du att det beror på? Bra kontroller m.m. Vad är det som skulle väcka misstankar om penningtvätt? -Hur skulle du då agera? -Hur aktivt letar du efter penningtvätt?

Hur påverkar penningtvätt era revisionskostnader?

Hur påverkar det er kundrelation?

Har ni tagit fram någon policy om penningtvätt?

Vem ansvarar för att upprätthålla penningtvättslagen?

Företaget, kontoret, enskild revisor? Vad har du för kontakt med tillsynsmyndigheterna om penningtvättsfrågor?

Finns det en löpande dialog kring penningtvättsfrågor?

Vår tolkning är att läggs allt mer arbete och ansvar på revisorer, vad anser du om det?

Finns det risk att revisorns arbete blir sämre i något avseende?

Finns det risk att själva revisionen blir lidande av det?

De tre senaste tre åren har det inkommit 8,7 och 5 rapporter till Finanspolisen från revisorer, tycker du att det är rimliga siffror?

Upplever du att "samhället" i allmänhet alternativt externa parter har orimliga eller rimliga förväntningar på revisionsarbetet när det kommer till det förebyggande arbetet mot penningtvätt?

Bilaga 2

Informationsbrev

Hej!

Mitt namn är Miranda Wästhage och jag läser min kandidatexamen i redovisning från Handelshögskolan.

Lite mer detaljerat har jag och min uppsatspartner Tamrat Ukbu valt att undersöka penningtvätt utifrån ett revisionsperspektiv. Mer specifikt vill vi undersöka revisorns perspektiv huruvida denna anser att det föreligger samhällsansvar i att upptäcka misstankar om penningtvätt och således rapportera detta. Vi är medvetna om att en revisor enligt *Lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism* är skyldig att rapportera in misstankar om penningtvätt. Vad som vi tycker blir intressant är i vilken utsträckning? Med andra ord är det endast de mest uppenbara signalerna eller anses det här ligga ett bredare ansvar med ett mer omfattande ”grävande”? Alternativt att detta ansvar ligger hos bolagen själva. Med andra ord är vi intresserade av hur en revisor ser på ansvarsfördelningen.

Vi är som sagt nu ute efter att intervjua revisorer och (...) rekommenderade dig.

Fortsatt trevlig kväll!

Med vänliga hälsningar,

Miranda Wästhage och Tamrat Ukbu

Bilaga 3

Respondent N

Som jag har tolkat det är du en auktoriserad revisor?

Japp

Hur länge har du arbetat med revision?

Revision sedan 2013 och som auktoriserad sedan 2018.

Stor, mellan eller liten byrå?

Vi ligger precis utanför the four så jag får väl säga mellan.

Har du något specialistområde?

Jag jobbar mycket med dataanalys och revisionsmetodik skulle säga det. Och i övrigt så gillar jag fastighetsbranschen.

Har lagen den nya penningtvättslagen som kom nu 2017 påverkat ditt arbete?

Lite svårt att säga men vi har fått bra mycket bättre verktyg internt vi har ett CMR system nu som håller koll på det och i och med det gör vi ju redan en del av det arbetet. Den påverkar inte i någon större utsträckning vad jag vill minnas i alla fall.

Tycker du att lagen är tydlig om vad revisorer förväntas göra för att motverka penningtvätt?

Ja och nej det är rätt stora krav och det är inte så att man går in och så tänker att det är penningtvätt i alla bolag. När vi göra revision så gör vi ju en risk bedömning om hur det kan finnas fel och så där så nej är mitt spontana svar.

Har den nya penningtvättslagen från 2017 påverkat era kundrelationer med både befintliga och potentiella?

Jag skulle väl säga nej isännafall. Har inte påverkat någonting egentligen men det ställer ju vissa krav på oss jag har inte ja super många egna kunder där där jag känner att det skulle vara ett problem men det finns ju några enstaka där man känner att det kanske finns lite risk för det.

Hur genomför ni en kontroll av en ny kund?

Man kollar på tidigare rapporter. Man kollar om den tidigare revisorn har sagt någonting. Processen blir lite mer utvidgad när det blir en helt ny kund. När vi får en ny kund så har vi vårt CMR ser dem system där vi lägger in alla våra kunder och ha lite checklistor för penningtvätt och riskbedömning och allt sånt där. Som används för att bedöma riskerna du säga om det är en hög eller låg risk kundberoende på vissa kriterier som vi har internt vi ska även vi ska inte hämta id-kort på alla ägarna och även kontrollera vem som är verklig huvudman det vara tvingande för förra året att man tvungen att registrera dig i alla bolag sedan gör vi den här konflikt check både i Sverige och internationellt. Om det är så att äga något ligger att internationellt så kan det vara så att något annat land måste bestå med information.

Anser du att ni har fått rätt utbildning för att upptäcka penningtvätt?

Ja jag vill minnas att man måste gå en intern utbildning var tredje år så gör det skulle jag väl säga.

Arbetar du med exempelvis företag med mycket kontanthandel? Al. byggbranschen med mycket svart arbetskraft? och eller restaurangbranschen och om du kontrollerar dessa bolag extra noggrant?

Jag kan egentligen checka av alla tre där. Byggbranschen där gör man ju en risk bedömning över lag med alla kostnader och det är extremt svårt att upptäcka men med viss erfarenhet se dig på marginaler och så vidare. Det är som sagt extremt svårt att upptäcka. Sen om man går över till med mycket kontant handel så ställer det är väldigt höga krav på kunden att de har ett system där det här i princip omöjligt att upptäcka. Jag har en del restauranger där gör jag kassagranskningar men det är också svårt det för det finns ju säkert system som gör att kunden kan fiffla vilket gör att inte vi kan se det om inte vi få mer rätt data. Vid en revision så bedömer vi ju vart risken ligger och om det är kontanter så finns risken att de försvinner kontanter så du gör mig oftast någon form av gransknings åtgärd som försöker täcka upp det där men det är svårt och fånga allt. Man kan inte hitta allt för om vi ska hitta allt så måste vi granska allt som inte finns där och det blir inte effektivt för varken kunden eller oss.

Som jag har tolkad det så är det svårt att hitta och att vid inom branscher så finns det en extra medvetenhet?

Ja men vi gör ju våra riskbedömningar och vi måste ju förstå det är kunden håller på med för att kunna se vart risken ligger. Ibland om kunden använder kontanter överhuvudtaget i den dåliga verksamheten eller inte. Har dem inte ens ha kontantkassa och dem sysslar med bygg då kan det vara ännu svårare att se saker också. När det lägger exempelvis restauranger och så så ligger oftast risken i kassan.

Vad har du för kriterier en kund måste uppfylla för att ni ska ta er an dem?

Det är nog från revisor till revisor skulle jag säga men man vill ju ändå kunna sova gott om natten så man får göra sin research innan man tar sig an en kund. Det är svårt att säga om det finns några speciella riktlinjer, jag är inte medveten om det skulle finnas men det är mycket möjligt att vi egentligen har det. Men man tar ju inte en kund där där man inte känner sig trygg man gör ju sin research först och om kunden har har en förfrågan så skickar man en offert och då kanske man vinna kunden och så tar man det vidare därifrån. Sen är det ju andra frågor som gör om vi om vi vill ha kunder som är oberoende eller inte och så där.

Har du någon gång misstänkt penningtvätt hos en kund?

Nej det har jag inte.

Hur påverkar penningtvätt era revisionskostnader?

Vi har checklistor för för att fånga upp vissa områden och bedömer man då att det skulle vara en högrisk då får man kolla extra noga på det och det är lite svårt då var man kan göra. Det är inte lätt och veta vad man ska göra det är ju ganska komplext område och det handlar om mycket pengar så gör de det är oftast ganska bra sätt men redan när vi tar oss an uppdraget så gör vi gör en bedömning om kundens risk nivå utifrån penningtvättslagen. Vi får ju göra bedömningen och så får man gräva djupare när man tar sig an kunden om vi skulle föreligga något som problem jag tror att jag.

Har ni tagit fram någon policy om penningtvätt?

Vi har ju en checklista i vårt CMR system så ja det skulle jag väl säga.

Vem ansvarar för att upprätthålla penningtvättslagen?

Företaget, kontoret, enskild revisor?

Byrån men ansvaret faller tillbaka på enskilda revisorn.

Finns det en löpande dialog kring penningtvätsfrågor? Är penningtvätt ett fokus?

Ja men det finns en kund som jag jobbar med där det blir lite mer aktuellt så när man granskar det bokslutet så blir det lite mer att man tänker till men det är inte så att man har en löpande dialog utan det är snarare så att man men utifrån när när det blir aktuellt så att säga.

Vår tolkning är att läggs allt mer arbete och ansvar på revisorer, vad anser du om det? Vad anser du om vad samhället tycker och tänker om vad ni ska göra?

Vi kan aldrig upptäcka allt. Det hade inte kunnat undersöka allt för då hade divisionen blivit alldeles för tjock eller vad man ska säga vi bedömer ju risker och utifrån det så lägger vi olika mycket fokus på på där det kan förekomma väsentliga fel. Det är ju utifrån det så gör man bedömning om allting. Man kan ju förekommit att man har en större insats om man anser att det finns stor risk för men det kan ju vara så att vissa år så hittar man nånting som gör att man måste gräva lite djupare och då vill man ju gärna ha betalt för det.

Finns det risk att revisorns arbete blir sämre i något avseende? D.v.s om man måste lägga fokus på penningtvätt?

Nej men ofta så behöver man ju ihop den insatsen med men gör jag fast det stickprov på allt sånt där och om man då bedömer det som en risk då flyttas och fokusera på det och göra åtgärder för att för att täcka upp den risken så att säga. Så du gör det är väl egentligen inte skulle jag säga.

De kom under tre år 8,7 och 5 rapporter till Finanspolisen från revisorer, tycker du att det är rimliga siffror?

Det är ju svårt att upptäcka som sagt och om det då kommer in så många så är det bra. Det faller kanske ofta inom de bolag som inte har revisorer, d.v.s startar ety nytt bolag och så håller dem på med det tills det blir revisorsplikt. Så hela tiden startar nya bolag och täcker och döljer och sånt. I och med avskaffandet av revisorsplikten för några år sedan finns det garanterat fler bolag där det inte upptäcks.

Upplever du att "samhället" i allmänhet alternativt externa parter har orimliga eller rimliga förväntningar på revisionsarbetet när det kommer till det förebyggande arbetet mot penningtvätt?

Det vill säga känner du av ett tryck från samhället?

Ja alltså vissa fall har man väl kunder som förvänta sig att man ska upptäcka allting men men oftast inte. Jag skulle inte säga att jag känner av trycket. Men det kan ju hänt att revisorer blir anmälda som man läser om och i dessa fall testas det arbete som revisorn har gjort och vi har ju interna kvalitetskontroller och rutiner för att fånga upp så vi känner oss säkra i det. Då ska ju vi klara dessa kvalitetskontroller om vi blir anmälda till revisorsinspektionen, vilket vi skulle bli om det skulle vara så. Vi skulle ju klara den granskningskontrollen som revisorsinspektionen gör så har ju vi ryggen fri. Så nja jag skulle inte säga att jag känner av trycket. Men ibland finns det kunder som hotar om att anmäla till revisorsinspektionen, jag personligen har inte blivit det men

jag har kollegor som har varit med om det. Och då får man se över och utvärdera den kundrelationen om det är värt att ha den.

Du svarade lite på min fråga där angående revisionsplikten och med andra ord att du tror att man missar lite där?

Ja, sen tycker inte jag att alla bolag behöver ha det men det borde finnas någon kontrollfunktion för dem som inte har det.

Bilaga 4

Respondent K

Är du en auktoriserad revisor?

Det stämmer.

Hur länge har du arbetat som en auktoriserad revisor?

Som revisor, sedan 2007 och auktoriserad revisor sedan 2016. Jobbar på EY. Jobbar mest med familje ägdaföretag samtidigt lite med koncernen och deras dotterbolag också. Vi jobbar ganska brett, bygg & entreprenad, handel, konsulter, fastighetsbolag. Det är väldigt mycket olika branscher.

Är det en stor, mellan eller liten byrå?

Stor bransch.

Har lagen om penningtvätt som kom 2017 påverkat ditt arbete?

Det blev ändå ökad fokus med kundkännedom (KYC), lära känna kunden, PEP. ID-kontroll med nya kunder har vi haft några år tillbaka. Men vi tog även in nya kontroller med befintliga kunder avseende dokumentation av ID-kontroll, detta va nytt. Sedan uppdragsbrev har vi alltid haft här, sedan jag började jobbade här, lite ökad fokus på dokumentationskraven.

Tycker du lagen är tydlig?

Det kan jag väl tycka, just kring om vi ska anmäla och om vi hittar fel inom lagen av penningtvätt och finansiering av terrorism. Sedan är det att vi ska utföra revision enligt ISA, som är riskbaserad. Vi ligger fokus på riskområden och där är det transaktioner som kan vara risk för penningtvätt, ifall det är mycket kontanter. Då ställer vi mer frågor till anställda, personal från utländska företag. Det blir mycket till revisionsteamet att bedöma hur man lägger upp revisionen. Jag tycker den är ganska tydlig.

Vad är en misstanke? Måste ni ha en skälig misstanke?

Det är mycket att förstå kundens transaktioner, förstå kundens verksamhet. Hitta oklarheter som ser konstiga ut, vi använder oss av data analyser. Hittar vi konstigheter fast det inte är penningtvätt risk då stämmer vi av med redovisningsansvarig eller ekonomiansvarig för det företaget. Men är det en risk för penningtvätt då tar vi det internt först, kommer vi fram att vi ska anmäla till

ekobrottsmyndigheten då ska vi inte gå via ägaren/styrelsen direkt utan vi arbetar internt först. Det är en gråzon där revisorn får göra en bedömning utifrån risknivån helt enkelt och om det är känsliga saker då får man hantera det internt.

Hur genomför ni en kontroll av en ny kund?

Det skiljer sig lite om man träffar kunden som EY oftast gör. Då tar vi ID-kopian och gör en bakgrundskontroll (oftast innan ett möte för att ha lite mer bakgrund om deras företag), vi söker offentliga upplysningar och kollar årsredovisningar. Dessutom ifall företrädarna skulle vara förknippade med några konkurser eller andra brott som kan vara aktuella innan vi träffar kunden. Annars tar vi ID-kopia på plats vid det tillfället, sedan har vi uppdragsbrev ifall vi startar det samarbetet.

Är det inte på plats, då kräver vi ID-kontroll men då kräver vi att de legitimerar den handlingen så att vi kan se att någon har intygat den. Vi har ibland telefonavstämning dessutom. Om det blir en kund då ställer vi massa riskfrågor som vi dokumenterar i ett centralt verktyg hos oss både kopplat som risk för företaget och sedan är det separata AML-frågor och den uppdateras årligen. Man gör den varje gång man träffar ny kund.

Anser du att du har fått rätt utbildning i att upptäcka penningtvätt?

Ja, vi hade mycket kurs utbildning när den nya uppdatering av lagen kom 2016-2017. Sedan har det varit kurser när det har förekommit nya dokumentationer och riktlinjer, då brukar vi också få information om det. Den utbildningen gick ut till alla anställda.

Kontrollerar man företag med mycket kontanthantering, byggbranschen och restaurangbranschen extra noggrant?

Det kan jag hålla med om, det läggs mer fokus vid kontanthantering, framförallt vid kontanthandel och även kolla lite arbetslistor om det är utländska- och vanliga arbetare kan det vara. Vi gör stickprov på de väsentliga risk processen då, dokumenterade rutiner och följer upp för att kunna hitta eventuella fel i årsredovisningen.

Vad har ni för kriterier som en kund ska uppfylla för att bli kund hos er?

Förut är det god och ordning, bakgrundskontroll och om det har varit en annan revisor innan då kontaktar vi de för att få en uppdatering av företaget om företrädarna är samma. Då är det att vi gör löpande revision och granskar bokslutet och då går vi igenom deras rutiner och processer och ser ifall det matchar vad vi förväntas baserat av den branschen. Sedan tar vi stickprov och kollar

även omfattning på företaget. Extra uppmärksamma ifall det händer nya transaktioner eller om de startar nya verksamheter ex startar nya verksamheter utomlands.

Om du någon gång har allmänt en misstanke någon gång?

Nej, det har jag inte gjort. Kan nog inte säga på gränsen heller, men det är klart att man har bollat internt med äldre erfarna anställda gällande kontanter och ifall man hittar en kassadiff, men då har det funnits förklaringar kring detta när vi har gått ner och gräver på djupet angående detta.

Hur påverkar penningtvätt era revisionskostnader?

Något har det påverkat, ökat mer. Möjligtvis mer tid vid nya kunder än vad vi gjorde för 10 årsen. Då får vi lägga ner mer krut på de områdena, vilket innebär högre arvode. Där försöker vi jobba och vara tydliga med att vi måste följa upp vissa områden där det krävs mer tid inom vissa branscher.

Finns det någon intern policy om penningtvätt?

Firman har någon policy. Hur man gör ID-kontrollen, den är på distans. Hur vi ska agera det. Sedan har vi policyn för alla våra frågor kring AML och riskutvärdering. Svara på många frågor hur bolagets miljö ser ut och identifiera vissa risker. Det är lite inbakat i hela utbildningsprogrammet. Sedan har även vår branschorganisation FAR, 16:40 där kan man läsa etik 11. Även rev urban 4?? där finns också en policy som alla auktoriserade revisorer ska följa i sverige. Det gäller även godkända revisorer och auktoriserade redovisningskonsulter. De ska följa reko och de har också krav gällande penningtvätt.

Om det är lättare eller finner trygghet för du har specialister på detta området? Tror du att du har stor hjälp av den interna expertisen i ditt jobb?

Ja, men det upplever jag ändå. Uppe i stockholm har vi en avdelning som vi kan vända oss till om vi stöter på tveksamheter kontra till en revisor som sitter på en egen byrå får nog vända sig till FAR som är vår branschorganisation som svarar på alla frågor inom vårt yrke. Men det är klart att det är en stor fördel att det finns experter inom vårt jobb som underlättar vårt arbete.

Hur påverkar det er kundrelation?

Totalt sätt de flesta kunderna som anses vara seriösa, de är ganska vana med dessa frågor och KYC. Svarar på frågorna och de förstår vad de gäller, ifall vissa kunder inte förstår då förklarar vi för de vad de gäller och varför vi ställer dessa frågor. Att vi måste följa detta och då ger de oss ett positiv intryck och ibland kan det också vara större koncerner där det sitter ägare i toppen som

har olika dotterbolag med diverse VD. Då vill ägaren försäkra sig med god och ordning i alla dotterbolag och då finns det en förväntan på att vi ska rapportera in vid eventuella risker. Även när det finns utländska bolag då är det extra viktigt att de svenska moderbolag får återkoppling ifall det dyker upp problem i de andra enheter.

Deras kunder är seriösa och accepterar processen.

Det är ett känsligt ämne, men samtidigt ska vi dessutom kritisk granska det företagen gör. Vi har en del konstellers rådgivning kring hur man ska gå tillväga. De förväntar sig ifall vi har några nyheter, kunder förväntar sig att vi hör av oss till de avseende rådgivning och granska deras årsredovisning seriöst. Ibland har vi dessutom valt att avsluta ett samarbete där vi inte har känt de är seriösa men ofta kan det bli att de inte svarar på våra frågor alternativt sena med leveranserna och vi måste skriva i revisionsberättelsen ifall de lämnar saker för sent. Så ifall företag inte följer tidsplanen kan vi välja att avsluta det.

Vem ansvarar för att upprätthålla penningtvättslagen efter ni har upprättat en årsredovisning?

Företaget, kontoret, enskild revisor? Hur är din/er kontakt med en revisor?

Precis, det är den enskilda revisorn som ansvarar för att upprätthålla penningtvättslagen i samband med en apparat i organisationen för att fånga eventuella risker helst innan vi träffar kunderna. Det ligger främst hos revisorn för det är den personen som ligger närmast kunden.

Finns det någon öppen dialog om penningtvätt?

Ja, det beror på. Nu i höst har det inte varit så mycket fokus på det. Men det är klart att dialogen finns där hela tiden. Mycket sker digitalt idag. Det är något skatteverket inte är förtjust i för idag kan allt nästan ske digitalt.

Det är sofistikerat kriminalitet, vilket gör det så mycket svårare. De som är riktigt smarta och gör felaktigheter har säkert experter bakom sig för att kringgå både skatteverkets kontroller och revisorns/bolagets granskningar.

Förr i tiden var det mycket kontanthantering, men nu är det väldigt svårt att göra sig av med kontanter för banker har bland annat begränsning med insättning. Vi ser att kontanthantering har gått ner väldigt mycket senaste 10 åren. Vissa butiker handskas inte längre med kontanter för att det är rånrisk, massa extra administration och det kostar mycket pengar med kontanthantering. En del butiker kör bara kort, men samtidigt är dessa brottslingar mån om detta och är steget före. Så klart detta är en risk.

Det läggs mer arbete och ansvar på revisionsbyråer, vad anser du om det?

Jo men det är klart att man känner ansvar. Man ska skriva under revisionsberättelser. Man måste gått igenom alla viktiga områden, riskområden. Vi kan omöjligt se allting heller för att vi gör analyser, går igenom verksamheter och gör stickprov. Hittar vi inget konstigt där så är man kanske nöjd med det. Man får helt enkelt gå in djupare hos de som är förknippade med risk. De kunderna som vi har jobbat med längre har vi mer känsla för, sen kan man inte vara helt säker på för ibland kan det vara de som är mest luriga. Det gäller att vara observant med allt och alla. Har man mer erfarenhet med en kund kan det vara enklare att se avvikande mönster och handlingar hos de. För man kan deras riktlinjer och rutiner. Så det skulle man märka av. Vi gör mycket kontroller. I och med att vi är ett stort företag har vi mer material och apparater än de mindre bolag. Vi har såpass mycket kontroller i vårt företag och tror att om man skulle vilja göra konstigheter är min bedömning och det man har läst i pressen att man går via de mindre företagen som inte har revisionsplikt.

Om det finns någon risk att revisionsberättelsen blir sämre vid utforskning av penningtvätt?

Tror snarare tvärtom. För då får vi en ökad förståelse för kunden och dess verksamhet för då måste vi ställa ännu mer frågor och följa upp. Snarare ökar förståelsen för oss när vi granskar kunden.

Tror att företaget inte blir lidande för detta, utan att det är snarare tvärtom. Endast att vi lägger ner mer tid på det och kunden får betala mer för det.

3 år, ganska nyligen. Där det har inkommit 8,7 och 5 rapporter till finanspolisen av revisorer avseende penningtvätt. Anser du att det är rimligt?

Jag tycker det är ganska lågt. Det borde vara fler i och med vi vet att det händer saker i samhället. Det borde nog varit högre om man ser utifrån risken. SKV har blivit tuffare på mycket saker och många områden, de blir tuffare för varje år. När man bildar bolag, omregistrera sig, kontrolluppgifter m.m. Nu får SKV in varje månad, istället för en gång om året som det var en gång i tiden. Tycker SKV gör ett mycket bra jobb. Klienten har nog mycket svårare att manipulera SKV än vad det var för 10 år sen.

Kraven för att driva ett AB är att man ska upprätta en årsredovisning varje år, det blir offentliga siffror som alla kan läsa, vilka som står bakom varje bolag med verklig huvudman och styrelsen ska också skriva under och de blir offentliga. Enskild firma är nog enklare att göra konstigheter än AB.

Man har tagit bort revisionsplikten på lite mindre företag. Tror du att man missar en del penningtvätt vid bortförande av denna plikten?

Risken är större hos de. Man kan starta ett bolag idag och vara ganska stora redan första året, lagkravet är revision första 3 åren. Även om man går över tapeterna. Tror att det har varit lite på tapeten hos FI att de har sett lite fler anmälningar/brott i dessa bolag där man inte har revisionsplikt. Min åsikt är att det har försämrats, det har ökat risken för penningtvätt och i andra områden.

Bilaga 5

Respondent E

Hur länge har du arbetat på en redovisningsbyrå?

Respondenten har arbetat som en auktoriserad revisor sedan 2017 och arbetat med revision sedan 2012. Respondenten arbetar främst med icke vinstdriven verksamhet och kommunalt sektorn. Med andra ord government public sector (GPS).

Har lagen om penningtvätt påverkat ditt arbete?

Påverkar alla, inskrivet i alla att det påverkar alla revisionsbyråer.

Tycker du att lagen är tydlig om vad som förväntas av revisorer för att motverka penningtvätt?

Mycket handlar om kundkännedom, det är det som lagen är uppbyggd kring. Vilket man göra rent formellt, vad som är firmatecknaren etc. om man tittar på banken och stora verksamheter där det förekommer mest penningtvätt, de har avgränsningar som sitter och analyserar dagligen. Om de inte hittar det hur tycker de att sån lag ska hitta det? Man behöver vara ganska ödmjuk, bara lagen i sig kommer ej hjälpa förebygga att hitta penningtvätt.

Penningtvätt är ett sofistikerat kriminellt verksamhet. Det man ska komma ihåg är vad som krävs för att identifiera oväntad transaktion, de krävs en enorm bakgrundsinformation om man pratar rent transaktionsdata. Först behöver man veta vad är en förväntad transaktion för att därefter hitta en oväntad transaktion. Självklart skulle kundkännedom och riskbedömning kundens verksamhet, men när kan du egentligen börja identifiera penningtvätt? Är det vid övergångsåret? För du läser på verksamhet först vid revidering.

Har den nya penningtvättslagen från 2017 påverkat era kundrelationer med både befintliga och potentiella?

De befintliga har det inte påverkat särskilt mycket, den är ganska enkel. Mycket av de grundläggande dokumenten du måste hämta in för att bekräfta kundkännedom att du har en kundkännedom faller igenom normalt förvaltningsrevision, det är inga konstigheter. Du behöver ha koll på firmatecknaren, du behöver alltid ha koll vem som kitar. Däremot nya kundrelationer då krävs det mer, men samtidigt när är lagen svårtolkat? Det är snarare ur ett politiskt perspektiv, PEP? Politiskt utsatt person? Vad är en politiskt utsatt person? Vad tycker man om kommunal politiker? Ska det klassas som PEP eller inte? För det är där någonstans det blir svårt? För de kan utsättas för påtryckningar och annat som gör att det påverkas deras transaktioner och deras

beslut. Men och där blir det svårare för att upptäcka penningtvätten än om är ett vanligt privat aktiebolag? Vilka risker ser man där? Håller sig borta från tex balkländerna, där det har varit mycket penningtvätt. Men om det är ett svensk vanligt aktiebolag även om det är onoterat misstänks som penningtvätt? Ses som låg, för att i Sverige har också låg kontanthantering som en annan riskfaktor. Den ger inte jättemycket (nya lagen), den är svår att hantera och kunna ge någonting, för att man behöver hitta ett kontrollnätverk som fungerar. Då måste man jobba tsm med kunderna, men om banken failar det hur ska revisorerna hantera det?

Vad ska underbyggas som en misstanke?

Avgör vad är en misstänksam transaktion? Går tillbaka till kundkännedom, tar en ganska bred verksamhet. Även det kan vara alltifrån bankerna, tar ett bolag som gör mycket investeringar, vi pratar infrastruktur (NCC?). Ett globalt företag med enorma investeringar i infrastrukturella projekt. Finns det risk? Är det svarta arbetare eller inte? Om det är betalningar från alla världens hörn, hur ska man veta om något är misstänksam eller inte? Det klart de får en förhöjd risk om du har transaktioner med de länder, med du får ingen mer guide hur du ska du följa upp detta? Det är jättesvårt att säga vad som är penningtvätt eller inte, då borde man ha det väldigt öppet. Om du inte har ett faktiskt case eller belägg för det då är det svårt att flagga det. Dels för att framförallt det ligger i styrelsen och deras ansvar att tillse att internkontroll miljön är tillräcklig att säkerställa efterlevnad lagar och föreskrift och även då ha en kontroll miljö som identifierar, förebygger och korrigerar fel. Det kan man aldrig att det är prova styrelsen ansvar, vad ska de som revisorer göra? Det är svårt för revisorer att säga mot kunden? För de kan inte säga att din inköpsavdelning är korrupt, även om man har ganska mycket kött på benen. Så det är väldigt komplicerat.

*21a kapitlet i revisorslagen handlar om oberoende rent generellt, det finns alltid ett kundsperspektiv och det är det som gör bara man har något som ser lite annorlunda, så man kan inte säga att det är penningtvätt eller inte? För det kan skada företagets varumärke om man säger fel, man måste ha en underlig misstanke, inte en skälig misstanke. Bara står misstanke. **BARA STÅR MISSTANKE.***

Vilken nivå ska man lägga penningtvätt för man kommer alltid få en motfråga? Kopplat kring vad man ska göra rent generellt. För har man inget att visa då är det lite då är det lite grann som att säga att du avviker från ett mönster, det är inte samma sak som säga det är penningtvätt. Du måste ha någonting på fötterna, du måste kunna visa att kunden avviker från interna riktlinjer rutiner eller liknande. Eller något sånt som man kan visa för styrelsen och revisionsutskott. Det måste vara någonting. Det kan ej vara den ena eller den andres uppgift. Det är ett samarbete där emellan för vad som krävs för att hitta någonting. Revisorn ska utvärdera hur företags rutiner ser ut och kan det vara misstanke om penningtvätt beroende på de åtgärder företaget gör? För det är där någonstans man kan få misstanke om penningtvätt, för det är mängder av transaktioner vi pratar om. Det handlar om intern kontroll system, om till exempel KYC modellen eller liknande. Det finns

olika nivåer av kontroller, hur samverkar de för att uppnå att man kan förebygga att penningtvätt sker. För det är där man har en möjlighet med denna lagen påverka, för det är där det säkerställt att det finns tillräckligt med information. Primärt för företagets sida så är det mycket mer kopplat till kundkännedom. För utgångspunkten är hänn den du gör transaktion med. Skulle man göra större insättning, större amortering. Mer eller mindre oklara frågor? Vad har du fått dessa pengar ifrån? Det finns mönster man måste tillgodose, om kunden brukar göra insättning vid speciella intervaller. Mer kopplat till granskning av internkontroll och det som sägs i förvaltningsrevision angående lagar och regler. Snarare än enskilda stickprov, det tror respondenten inte på. Det är mer tur än skicklighet att hitta det via stickprov.

Hur genomför ni en kontroll av en ny kund?

Avgångsfas. Det kommer in en offertförfrågan. Redan där, med vilken information ska tillhandahållas, vilka sitter i styrelsen, bakgrundsinformation? Vad är det för bransch? Är det något revisorn ska arbeta med? Redan där börjas det titta ifall det är företag som har betalnings svårighet, redan där är företaget inte ens inne på penningtvätt. Utan första hand när avtalet ska skrivas, då utvärderar man styrelsen och vilka personer sitter det? Dels om det är aktiebolag för det är offentliga handlingar, man kan se vilka branscher är det involverade i, är koncernen stort? Så man förstår den verksamheten och det är det som ligger till grund innan avtalsteckning i samband med att företaget ska signera ett uppdragsbrev då tar de in dels firmateckningsrätt och ID-handling. För att ha en väl underbyggd penningtvättsdokumentation. Därefter görs en riskutvärdering. Bakgrunden blir väldigt nyttig, är det de involverade med högriskländer, håller de på med kryptovalutor, är det kontant i princip. Att man betar av alla frågor och dokumenteras i ett särskilt system. Det är rätt mycket på kundkännedom och då har fgt inte ens sagt ja/nej till kunden. Samma sak som att göra en offert. Det blir mer riskbedömning överlag inom uppdraget. Är det ett högriskuppdrag, finns det kompetens att genomföra granskningen? Är fgt villiga att ta denna risken överlag?

Anser du att du har fått rätt utbildning i att upptäcka penningtvätt?

Det finns utbildningar och system som ska tillgodogöra de anställda. Lagen ger en baslinje kring vad man behöver vara vaksam om, men det finns ingen praktisk vägledning? Går det ens att få en praktisk vägledning? Det är någonstans kopplat till varje företag då? Om man kan kolla på större branscher eller liknande för att kunna hitta gemensamma trender? Men bara av att läsa lagarna upp och ner det ger inte stöd. För att det är så "vitt" skrivet om man säger så. Om avvikelser eller misstänkt aktiviteter är totalt odefinierat. Vad är misstänkt aktiviteter? Då tittar man i bolagsordningen. Vi ska bedriva byggnadsverksamhet och därmed förenlig verksamhet. Vadå förenlig verksamhet? Jätte otydligt, hur ska man hålla koll på det? Det man kan göra i början av revision är att skumläsa interna riktlinjer, styrdokument, internkontroller och policys med mera. När man själv kan komma med input, det krävs minst 2 år. För att kunna djupdyka i

transaktionsmönster och transaktionsdata för att kunna skapa sin uppfattning och det är ingenting man gör bara sådär. Det krävs att man lägger ner mycket tid på det. Första två åren är det inte så mycket utan att hoppas att företagen gör rätt. År 3, slutet på år 2 då kanske man kan börja hitta intressanta transaktioner. Men det är det man också ser i trenden "big data". Alla större revisionsbyråer inhämtar hela huvudboken och får med sig alla transaktioner, det är också något som skapar förutsättningar på ett annat sätt och kunna hitta avvikande mönster. Men då måste man först veta vad avvikande mönster är. Möjligtvis behöva begränsa kunden för att "förfina" redovisning dokumentation för att det finns ganska många dimensioner inom sin kontoskrift. Man kan verkligen inte räkna ner det, då skulle man behöva utreda folk via avdelningar, produktgrupper för att kunna göra det via den vägen och vända de mot varandra. Om man tittar på den totala försäljningen om man tittar på vilka siffror som presenteras nämen då ser landsfördelningen ut såhär. Vilka segment är det man säljer? Hur ska man bearbeta det för att komma fram?

När man pratar om intern kontroll, om man ska ständigt byta/ändra rutiner och processer och förutsättningar de klart det påverkar riskbedömning. Om vi har rättssystem, även om det är dåligt då vet fgt bristerna från tidigare år från tidigare år exempelvis. Har vi ett nytt system då ska vi göra det på nya sätt och då blir det en högre risk, det går inte att komma ifrån. Men ett bättre system som är ny reviderad kan fof vara ett bättre än ett känt system med stora svagheter. Förändringen går åt båda hållen. Om det var katastrof innan, gör man något nytt som ska skapa bättre förutsättningen har han svårt att se att det blir sämre. Det är basen det handlar om, har man rutiner (även om man har byter processer/system) om basen inte ändras då borde inte internkontrollen kunna försämrans nämnvärt, även om det kan ske vissa nedslag och nedslag vid vissa stickprov eller liknande. Har man ett ramverk då blir man ganska trygg.

Kontroll gällande om företag med mycket kontanthantering, byggbranschen och restaurangbranschen?

Intressant att veta. Fundera på penningtvätten. Om restaurangbranschen får in "illegala" pengar i form av att människor betalar en lunch genom "svarta" pengar, är det penningtvätt? har jag svårt att kalla det för penningtvätt. Kontant är fortfarande ett giltigt betalningsmedel. Om kunden har betalat kontant varje gång han äter, är det skälig grund för misstanke? Den är enormt svårt att avgöra. Restaurangbranschen överlag, där skulle jag ändå kunna acceptera att det förekommer en större mängd kontanter. Det beror på vilken bransch man jobbar i. Men större frågan är vad gör man för kontroll av det? För man kan inte fråga alla gäster "vad du arbetar med". Svårt att säga, för vad kan man göra i sån bransch? Restauranger är jättesvårt att hantera, för i nuläget börjar flertalet restauranger med endast kortbetalningar. EJ KONTANTHANTERING. Är det okej att neka folk att betala kontant? För kontant är ett giltigt betalningsmedel.

Då är man inne på att bilda ett större integrerat samarbete mellan internrevisionen och externrevisionen. Jag har större tilltro till att internrevisionen hittar saker där och göra djupare granskning kopplat det området, regler/praxis som faller inom deras område. Man får inte glömma bort att revisorns arbete är att se till ge info till styrelsen och framförallt aktieägarna. Om det har förekommit personlighet eller bristande ansvar, annars är ÅRL rätt utformat enligt finansiella ramformen. Penningtvätt är fortfarande ett inköp eller utbetalning, om det är rätt redovisat hur ska revisorn hitta det? Det sker i samband med internkontroll, folk förstår inte att revisorn avgör inte revisionsberättelse med absolut säkerhet, det är mer rimlig säkerhet ligger någonstans i konfidensintervallet 90-95%. Exempel 5-10 av 100 revisionsberättelsen kan vara fel, bara för att revisorn har skrivit under revisionsberättelsen betyder det inte att det är helt rätt. För de arbetar med rimlig säkerhet mellan 90-95% säkerhet. Så alla revisionsberättelser kan ej vara rätt till 100%. För en revisor kan inte uppmärksamma ett fel med "blått" öga.

Hur påverkar penningtvätt era revisionskostnader?

Min 28-29 ish. Det är därför det är så viktigt med samarbetet och dialogen mellan revisionsutskottet och noterade bolaget. Tar man ett vanligt bolag kan det vara ett samarbete med internrevision eller liknande. Det är dialogen som är nyckeln för att komma fram. När jag har varit involverad när det förekommer oegentligheter, då bollar man först internt både med den som är påskrivande och experten. Det behöver inte bli en pågående utredning, utan man bollar med en kunnig personal för att dubbelkolla ifall allt är OK, om det kanske är så att revisorn är överdrivet misstänksamma. Eller om det är att experten håller med revisorn. Nyckeln är dialogen som sker internt innan man för det vidare till en pågående utredning. För om experten håller med revisorn då behöver man påbörja en utredning, så länge man har en god dialog med kunden, är det inget problem. Kunden vill inte heller att det ska fortsätta vara så "illegal verksamheter". Så att få betalt för det är inga problem.

Om det är lättare eller finner trygghet för du har specialister på detta området? Tror du att du har stor hjälp av den interna expertisen i ditt jobb?

Absolut, om man till exempel tittar ur ett grundläggande perspektiv om man har den nödvändiga kunskapen för att genomföra revisionen. Då pratar man utifrån normala fall bokföringsmässigt och redovisningsmässigt, sedan börjar eventuellt lagar om efterlevnad beroende på vad det är för typ av business. För man vet aldrig i förhand vad som skall komma inom en revisionsberättelse. Om man har experter inom varje tänkbara möjlighet, de klart att det skapar en trygghet. Det hjälper alla, det är ingen fråga. Men om man arbetar i en mindre revisionbyråer där man är 10 personer anställda, där kan man inte bolla på samma sätt. FAR har även lyft upp det, tips att se hur de mindre företagen arbetar inom detta.

Det läggs mer arbete och ansvar på revisionsbyråer, vad anser du om det?

Det är ju lite grand som allting. Det är lite av ett missförstånd, lite som ett informations diskrepans. Det går inte att komma ifrån, vad förväntar sig tredje part av en revision? Med givande lagstiftning det finns ingen uppenbar guide. För det är en ganska sofistikerad brottslighet och oftast är det någon från insidan som är involverad, eller någon som har arbetet i det företaget innan som kan alla interna rutiner. Det är största begränsningen som revisor för man är primärt kopplat kring de ekonomiska processer som är väsentliga för årsredovisning. För revisorn tittar inte på alla processer.

Den klassiska bedrägerigen (35:00) som öresavro? Hur ska man tycka vad som är väsentligt, om ett bolag har 200 miljoner transaktioner på ett år kopplat till försäljning, öreavro på varje. Det blir ganska mycket pengar, det går inte att se om man inte har en riktig godkänd kunskap om det hela. Det är svårt, vart ligger ansvaret?

Titta på bankerna som har haft det tufft med penningtvätt skandaler, vart tittar man? Det är rutinerna, riktlinjerna och kontrollsystemen. Borde man kunna flagga det tidigare? Hur känsliga var kontrollen? Det är något som borde kunna utvecklas och kritiseras, nu är det framförallt KYC som man verkligen trycker på. Men det skulle möjligtvis behöva kompenseras kring vad är det internt man behöver göra? Finns det vissa större avvikelser, vissa typer av transaktioner och veta mer detaljerat vad som ska göras i de lägen. Det är upp till respektive ansvarig och företag.

Om det finns någon risk att revisionsberättelsen blir sämre vid utforskning av penningtvätt?

Det kan man inte, då ska man gå tillbaka till grundläggande principer och revisionslagar. Om kunden frågar hur mkt kommer det kosta och revisionsbyråer säger en uppskattat summa. Men om revisorn behöver göra en ytterligare granskning då kommer det kosta mer, för revisorn vet inte på förhand vad de kommer behöva utföra för arbete. Så man kan inte säga en fast summa på förhand. Men allt handlar om att gå tillbaka till grundläggande lagar.

3 år, ganska nyligen. Där det har inkommit 8,7 och 5 rapporter till finanspolisen av revisorer. Anser du att det är rimligt?

Kan ej uttala mig, för det går verkligen inte att säga om det är rimligt eller inte. För att du ska behöva rapportera behöver du ha en skäl原因 (det är mer sannolik än inte) om man diskuterar bevisbörda. Ganska stor bevisbörda, då måste man ha väldigt mycket på fötterna för att författa en sådan rapport. Det känns iallafall inte orimligt för det är ganska hög bevisbörda.

Man har tagit bort revisionsplikten på lite mindre företag. Tror du att man missar en del penningtvätt vid bortförande av denna plikten

I mindre omfattning JA, skulle det vara det mest väsentliga nej. Det är klart att det kommer missas saker, men samtidigt så små bolag det ska ej kunna bli så stora allegations (39:40) iallafall. Men det kanske finns någon kartell som ger sig in på endast små bolag. Men då får man dubbelkolla ifall det finns någon kartell som har 10 000 småbolag med ingen revisionsplikt. Det kanske är någon annan varning plikt som behöver ringa, det är lite grann det största problemet i samhället just nu för vi har väldigt många offentliga register men ingen pratar med den andra. Så länge det är så kommer det alltid finnas luckor. Visst samhället är stort, måste bli mer integrerat och knyta ihop vårt kontrollnät.

Bilaga 6

Respondent W

Är du en auktoriserad revisor?

Det stämmer.

Hur länge har du arbetat som en auktoriserad revisor?

Med revision sedan 2015, auktoriserad sedan 1 april 2020.

Är det en stor, mellan eller liten byrå?

Arbetar på EY. Arbetar primärt med tillväxtfasen, AIK Fotboll,spotify m.m.

Har lagen om penningtvätt som kom 2017 påverkat ditt arbete?

Påverkat vårt sätt i form av riskvärdering. Behöver ta in ID- kopior från alla kunder i enlighet av denna nya lagen. Det var den största skillnaden man märkte då, samt att vi har gått många interna utbildningar. Både digitala och fysiska utbildningar. Så det var väldigt mycket när lagen först kom fram.

Tycker du att lagen är tydlig om vad revisorer förväntas att göra för att motverka penningtvätt? Ja, det tycker jag ändå. Som de flesta lagarna behöver du veta hur du ska tillämpa och hantera lagen så att lagen efterlevs. Här i vårt företag har vi bra utbildningar och förutsättningar för att tillämpa lagen på bästa sätt.

Vad ska underbyggas som en misstanke?

Vi har en internkontroll funktion. Om vi skulle ha någon lite misstanke, tar vi det med specialister inom det området innan vi tar det vidare. Först måste vi undersöka och ta reda på mer och då krävs det att man är lite diskret.

Har den nya penningtvättslagen från 2017 påverkat era kundrelationer med både befintliga och potentiella?

Nej, det skulle jag inte säga. Annat än att man blir påmind att göra bakgrundsinformation och riskutvärdering, men så har det egentligen alltid varit också. Det är endast nu enligt lag, då är

man tvungen att ta fysiskt ID-kopior på alla huvudman/bolag. Alla ska bli identifierade och de behöver vi ha koll på vilka de är. Det är mycket mer

Anser du att du har fått rätt utbildning i att upptäcka penningtvätt?

Det tycker jag. Men sen så har man aldrig varit i ett skarpt läge, men skulle man upptäcka något konstigt då är det skönt att veta att det finns bra interna system och personer som kan hjälpa samt ställer upp för en.

Har utbildningen vidarebefordras till hela kontoret?

Ja, hela EY nationellt har varit tvungna att gå samma utbildning. Det finns ingen rank eller nivå på utbildningen, utan alla gick denna utbildning.

Kontroll gällande om företag med mycket kontanthantering, byggbranschen och restaurangbranschen?

Om jag skulle säga att det finns nån bransch med lite högre risk, svårt att säga. För som du säger mycket kontanthantering innebär en viss risk, men det är inget annat jag kan komma på.

Om du någon gång har misstänkt penningtvätt?

Nej de har jag inte gjort.

Hur påverkar penningtvätt era revisionskostnader?

Ja, men de skulle man kunna säga. Det är klart de skulle kräva extra resurser, insatser och tid från vår sida vid misstanke om penningtvätt. För vi skulle behöva folk som undersöker det, vi kan inte bara rapportera minsta lilla misstanke, vi måste vara säkra att det kan göra med någon kriminell verksamhet. Jo klart det kan innebära merkostnader i samband med koppla in specialister och ta hjälp av en annan avdelning.

Finns det någon intern policy om penningtvätt?

Ja, det har vi.

Om det är lättare eller finner trygghet för du har specialister på detta området? Tror du att du har stor hjälp av den interna expertisen i ditt jobb?

Vi har väldigt bra kontroller. Alltifrån specialister som vi konsulterar och tar in , egen fraud avdelning som också kan se över "konstiga" transaktioner. De har möjlighet att komma åt andra saker som inte många kan komma åt. Det känns ändå att vi har flera system att använda oss utav, riskutvärderingssystem och själva granskningen.

Vem ansvarar för att upprätthålla penningtvättslagen efter ni har upprättat en årsredovisning?

Företaget, kontoret, enskild revisor? Hur är din/er kontakt med en revisor?

FAR har en etikskrift hur en revisorer ska förhålla sig. Alla revisorer ska beakta lagen om penningtvätt, så det är upp till varje revisor. Men de klart min avdelning har ett ansvar, hela kontoret har ett visst ansvar. Respektive kundansvarig och påskrivande revisor för varje kund är egentligen huvudansvarig för den kunden och huvudansvarig att det har skett enligt korrekt riskutvärdering, att man har gjort ID-kontroll på ledande befattningshavare.

Finns det någon öppen dialog om penningtvätt? Om det upplevs som ett jobbigt ämne? Eller är det som vilket ämne som helst?

Skulle säga att det är som vilket ämne som helst, men det är inget vi diskuterar på daglig basis. Möjligtvis för att jag inte har varit med om någon misstanke gällande penningtvätt, men allmänt om penningtvätt/ ID-kontroll eller om revisionsteamet är ute i kontoret. Det är klart vi att vi skulle reagera på ifall en kund har fått en inbetalning på 18 miljoner kronor. Det är klart att vi skulle diskutera om det fallet för att kunna granska transaktioner utifrån ett djupare perspektiv. Men i slutändan är det som vilket ämne som helst skulle jag säga.

Det läggs mer arbete och ansvar på revisionsbyråer, vad anser du om det?

Det är en sofistkerat kriminallitet. Det är väl svårt att säga. Allt ansvar ska ju inte vara på revisorn egentligen, tycker respektive bolagsstyrelse har ansvar för ekonomiska förvaltningen och det säger även aktiebolagslagen att respektive bolagsstyrelse har ansvar bolagets finanser. Vi säkerställer endast att det som redovisas stämmer till 95%. Det är vi skriver på i revisionsberättelsen, vi inhämtar bevis på att det stämmer, sedan om vi gör saker utöver det som att kontrollera styrelsens förvaltning och bevilja ansvarsfrihet. Det är klart att vi inte skulle bevilja ansvarsfrihet om något bolag har står för penningtvätt eller gjort något fel. Säkert att revisorn har fått mer ansvar, men samtidigt har jag inte varit revisor så länge. Jag har jobbat 1,5-2 år innan denna nya penningtvättslagen kom. Största skillnaden var att vi var väldigt noga med riskutvärderingen, vi var tvungna att kolla ID-kontroll och vara professionellt skeptiska kring kundens pengar. Vi behöver vara skeptiska vart pengarna kommer ifrån, om det finns en hög risk, om det finns mycket kontanter inblandade. Vi behöver göra en viss kassa granskning om vi reviderar en butik tex.

Penningtvätt med kontanter känns som en högre risk än digitalt penningtvätt. Men samtidigt känns den digitala ännu svårare att identifiera.

Om det finns någon risk att revisionsberättelsen blir sämre vid utforskning av penningtvätt?

Nej det skulle jag inte säga. Låt oss säga vi är ett team på 5 personer hos en kund. Om en av våra medarbetare hittar en "varningsklocka" så kallad red flag. Är det så ifall det är en skäligen misstanke, då för vi detta vidare och fortsätta vårt arbete som vanligt. Vi skulle inte förvarna vår kund direkt utan vi skulle undersöka detta vidare, isåfall skulle vi ta in fler resurser för att arbeta med detta. Om det krävs.

Om jag behöver kolla extra på denna transaktioner, så kan möjligtvis behöver mina arbetsuppgifter skjutas upp för att titta på den transaktionen just nu. Man får prioritera sina uppgifter.

3 år, ganska nyligen. Där det har inkommit 8,7 och 5 rapporter till finanspolisen av revisorer avseende penningtvätt. Anser du att det är rimligt?

Jätte svårt att säga vad som är rimligt. Förhoppningvis är det rimligt att det inte vågar göras mer å andra sidan tänk hur många mindre bolag som inte har revisor eller behöver ha en revisor. Då kanske det skulle vara en annan siffra. Det finns krav när du kommer upp till en viss mängd anställda. Ifall det finns en massa småbolag som "tvättar" pengar, det är svårt o svara på frågan. Vet inte vad som ska sägas vad som är rimligt och inte.

Man har tagit bort revisionsplikten på lite mindre företag. Tror du att man missar en del penningtvätt vid bortförande av denna plikten?

Man skulle ju kunna tvätta, det skulle kunna förekomma penningtvätt. Men vet inte om de mindre bolag tjänar så mycket på det. Vet inte riktigt.

Bilaga 7

Respondent S

Arbetar du som Auktoriserad revisor?

Jag är inte auktoriserad än.

Hur länge har du arbetat med revision?

2 år, sedan tidigt 2019.

Har du något specialtområde?

Jag jobbar med stora bolag, det behöver inte vara på börsen. Men jag kommer även ha börsnoterade bolag. Så dem största jättarna som Vattenfall och dem.

Har lagen om penningtvätt påverkat ditt arbete?

Började ju efter 2017 så jag har inte riktigt märkt av något skillnad.

Följdfråga: Okej, men om vi tänker att i och med att du började tidligt 2019 märkte du av den? I och med att då var ju lagen fortfarande relativt ny?

Jo men jag märkte var att vi fick införa rutiner för arbetet för att täcka upp för sånt där. Mer administrativa rutiner. Exempelvis när vi accepterade ett avtal så måste vi gå igenom en checklista. Vi måste bedöma vad det är för typ av verksamhet som drivs.

Tycker du att lagen är tydlig om vad revisorer förväntas göra för att motverka penningtvätt?

Ja kanske inte vill svara på frågan men jag tycker att det istället klara krav på allt mer administrativa grejer som kanske inte fyller en sån där jätte funktion i dagsläget. Nu är det mest att man ska fylla i en checklista som görs på ett standardiserat sätt men sen har vi alltid ögonen öppna.

Ni är enligt lag skyldiga att rapportera in misstankar och jag tror att i Sverige så måste du ha skälig misstanke men det finns ingen tydlig definition vad misstanke är, det vill säga vad den skall underbyggas. Det blir lite otydligt, upplever du det så i Sverige med?

Ja sen blir det också lite problem när man exempelvis jobbar som assistent så gör man kanske hela revisionen själv, iallafall på de mindre uppdragen och sen om man hittar någonting konstigt

så kan det hända att man säger det den som skriver på bolaget men att det inte händer något. Men jag tycker ändå att lagen är tydlig på vad vi förväntas göra.

Har den nya penningtvättslagen från 2017 påverkat era kundrelationer med både befintliga och potentiella?

Ja det blev så på mitt förra jobb där den innebar att vi skulle fylla i en checklista på befintliga kunder och då kunde det bli ett märkligt när vi börjar begära in handlingar på en kund som jag haft i tio år. Det tyckte dom var lite märkligt.

Hur genomför ni en kontroll av en ny kund?

Ja men då har vi en särskild checklista och det är då en lista som man ska fylla i innan man acceptera kunden kan man säga. Men vi praktiken så gör man den ju samtidigt som man tar in kunden. Man fyller i bransch och om driver kontanthandel och det förekommer transaktionen utlandet och sånt så att man visar att man har förståelse för verksamheten. Då måste man kontrollera registrerade uppgifter, kontrollera vem som är verklig huvudman. Man kontrollerar registrerade uppgifter från Bolagsverket. Så det är lite såna rutiner.

Anser du att ni har fått rätt utbildning för att upptäcka penningtvätt?

Den ingick lite i mitt förra jobb i en kurs som heter revision 2 men jag har inte fått någon särskild utbildning i just penningtvätt.

Vi har läst lite om the big four och där argumenteras det att dem har ögonen på sig så det måste vara rätt och reda annars fallers en ganska stor apparat

Ja jag märker att det väldigt ordning och reda och det är alltid så väldigt noggrant.

Skulle du tänkta dig att du skulle kontrollera någon bransch extra noggrant? Företag med mycket kontanthandel? Byggbranschen med mycket svart arbetskraft? Restaurangbranschen?

Ja men det stämmer det är de mycket kontanter precis restaurang och bygg där det har varit mycket. Sen så även också bolag som har mycket transaktioner med utlandet.

Har du någon gång misstänkt penningtvätt hos en kund?

Jag har inte misstänkt direkt penningtvätt men det var ett bolag där jag verkligen fick ha ögonen öppna för dom hade extremt mycket transaktioner med Kazakhstan och såna länder och det var väldigt stora summor som de fick och betalade dit, där fick man rikta uppmärksamhet dit. Vi ska inte aktivt söka efter penningtvätt men här måste man ju vara extra uppmärksam.

Hur exakt hittade du dessa transaktioner?

Ja men det kan man hitta dom man till exempel kontrollera alla kostnader och gör stickprov på kostnaderna och hittar massa transaktioner och vad de avser också ser man även att det är ett annat företags som inte heller är svenskt. Sen kollar man på underlaget och underlagen och ser en massa massa fakturor till utlandet.

Hur påverkar penningtvätt era revisionskostnader?

Som i det här fallet exempelvis så kan du ta längre tid i med att vi behöver göra mer grejer. Så exempelvis nu då kanske vi begär in kontoutdrag för att undersöka lite mer betalningar för att se vad dessa har gått till. Detta kan ju ta lite extra tid. Men de flesta kunderna har redan detta inklakylat i och med checklistan.

Finns det någon intern policy mot penningtvätt?

Jag har inte fått reda på det än, jag har bara suttit här i en vecka. Men det finns det säkert.

Vem ansvarar för att upprätthålla penningtvättslagen?

Företaget, kontoret, enskild revisor?

Det brukar vara kontoret som har gemensamt, så var det i alla fall på mitt tidigare jobb. Det är svårt för mig att berätta om (...) nu i och med att jag har varit där så kort. På mitt andra ställe fick delägarna plocka fram gemensamma riktlinjer och det blev våra rutiner att vi skulle fylla i checklistorna innan varje revision.

Följdfråga då om vi säger att du hittar misstankar om penningtvätt är det fortfarande, hur vem är det som ansvarar för att det blir någon något av det så att säga?

Det blir nog jag. Jag rätt säker på att varje person har en anmälningsplikt men sedan i praktiken så blir det att man säger till den som skriver på bolaget. Men jag är rätt säker på även jag har plikt att anmäla.

Du nämnde ju där förut att du ville ses hade kommit i kontakt med vad betyder kunna säga röda flaggor och att när du sedan har du tagit det vidare till den underskrivande revisorn så hade han inte riktigt tagit i beaktande finns det någon risk med att om man bara är den

revisorn som skriver under om låt säga att det är en viktig kund att man liksom det blir en del saker som inte kommer med?

Ja men så kan det ju bli. Alltså blir det även lite så att vi nya assistenter att man tänker att vi ska hitta fel i bolagen och och att man tar detektivrocken på sig medans det egentligen handlar om att samla bevis om att allt är rätt.

Finns det en löpande dialog kring penningtvättsfrågor?

Nja, det finns det nog inte. Det är mer en administrativ grej.

Följdfråga: Det är inget känsligt ämne?

Nej utan det är nej det är mer än en grej som vi måste göra för att uppfylla kraven.

Vår tolkning är att läggs allt mer arbete och ansvar på revisorer, vad anser du om det?

Visst vi kan göra med i upptäckandet av penningtvätt men men då blir det 99,9 % av alla kunder kommer sköta sig där vi kommer kolla mer på och då blir det ju dyrare för alla kunder.

Då blir det kanske lite kollektiv bestraffning om ni ska försätta att penningtvätt i alla bolag?

Ja men precis som vi måste göra det på alla kunder som tillexempel ska försätta det på alla kunder som använder sig av kontanter. Det blir ju en liten nackdel.

Finns det risk att revisorns arbete blir sämre i något avseende?

Jag tror inte att själva arbetet blir sämre utan att det blir bara så att vi får mer och mer krav på oss att göra med och att det blir dyrare helt enkelt.

De kom under tre år 8,7 och 5 rapporter till Finanspolisen från revisorer, tycker du att det är rimliga siffror?

Ja alltså vi fick reda på av en lärare en gång där han hade en misstänkte eller det var väldigt väldigt uppenbart att det handlade om penningtvätt på ett bolag. Det var det kafé med en transaktion på 300 000 och han fick aldrig något svar på vad det var. Han förstod att det var alldeles för små summor det finns liksom inte resurser att utreda så det blir lite meningslöst att anmäla också.

Vad anser du om vissa bolag inte har revisionsplikt? (Det vill säga tror du att man missar en del penningtvätt inom dessa bolag?)

Jag kanske men dem omsätter så lite pengar de kommer inte slå så hårt i alla fall om man jämför med väldigt stora bolag där en transaktion på 30 miljoner knappt täcks upp.

Följdfråga: Ett alternativ hade varit att bygga ett bolag som omsätter precis vid gränserna och starta oändligt många. Vidare var han även inne på att det finns andra register där man registrerar alla bolag och att det kanske skulle ringa en varningsklocka deras register om Anna Johansson sitter på 30 000 bolag. Han påstod även att dessa listor inte kommunicera med varandra hade detta varit någonting för att undersöka om att ha som hjälpmedel för beräkning av priset. Vad tänker du kring detta? Finns det andra administrativa lösningar som man hade kunnat implementera?

Jo men det tycker jag och att andra men hade kunnat flytta avvikande beteenden och sånt.

Känner du att du kan luta dig tillbaka mot hela koncernen (exempelvis era experter på penningtvätt) i form av rådgivning om det skulle vara så att du erhåller misstankar om att penningtvätt?

Ja men det känns som att man alltid kommer kunna prata med någon om man stötter på någonting. På mindre byrå så kan det bli att man mer pratar mer med sin delägare och säga att man har hittat eller att man har fått misstankar kring penningtvätt men om man får till svar jaja det är lugnt och att det inte blir något av det. Men på större bolag så finns det ju separata enheter som arbetar med olika områden och då får de göra en riktig professionell oberoende bedömning.

Hur tror du att man hittar penningtvätt som bäst?

Det är nog svårt och komma på något nytt sådär men lite det jag var inne på nätet att man får hålla koll på transaktioner om det är mycket handel med utlandet osv.

Anser du att revisorer nu gör det som krävs, eller att ni har möjlighet att göra det som krävs som att upptäcka penningtvätt?

Ja jag anser att vi gör det som krävs av oss sen kanske vissa naturligtvis hade kunnat göra mer men då blir det ju mer att det förväntningsgap men jag tycker som sagt att vi gör det som krävs av oss.

